

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXII Nr. 1

KETVIRTADIENIS, SAUSIO [JANUARY] 7, 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

TRIUŠMAS DĖL LENKIJOS \$200 BILIJONŲ KARUI KALĖDOS BUVO PRASTOS KODĖL TAIP YRA

Niekad nėra buvę tokio triušmo, koks kilo dėl Lenkijos, kai ten valdžia paėmė už pakarpos keliančius krašto ūkyje anarchiją Solidarity nenuoramas. Kodėl kilo toks triušmas, komentaru nereikia.

Zinoma, nepaprasta būklė valstybėje, kai iš piliečių esti atimtos konstitucinės teisės, yra žiaurus dalykas. Bet gi Lenkijos valdžia ne pirmutinė ėmėsi tokio drastiško ėjimo!

Pavyzdžiui Cilėje po perversmo fašistų paskelbta nepaprasta būklė buvo žiaurių žiauriausia. Simtai žmonių "dingo be žinios", tūkstančiai buvo uždaryti į koncentracijos stovyklas, išvežti į katorgos salas, o kiek dar buvo nužudytų, nunkantų! Tačiau, kas ten dėjosi, mažai kas kreipė dėmesį.

Kaip visa tai suprasti, spręskite patys skaitytojai.

Kongresas nutarė Pentagono ginklų arsenalams skirti \$200 bilijonų. Kiek už šiuos bilijonus bus visokių raketų, bombų, šarvuotųjų bei kitokių pabūklų, tenka tik įsivaizduoti. Ir kam visa tai? Be abejo karui. Nors administracija mušasi į krūtinę, kad siekia taikos, bet toks ginklavimasis rodo ką kitą.

Ir šie \$200 bilijonų nėra valdžios pinigai. Jie yra žmonių pinigai, surinkti iš mokesčių mokėtojų, kad apgynus daugnacionalinių imperialistinių korporacijų interesus, kuriems pasaulyje darosi karšta.

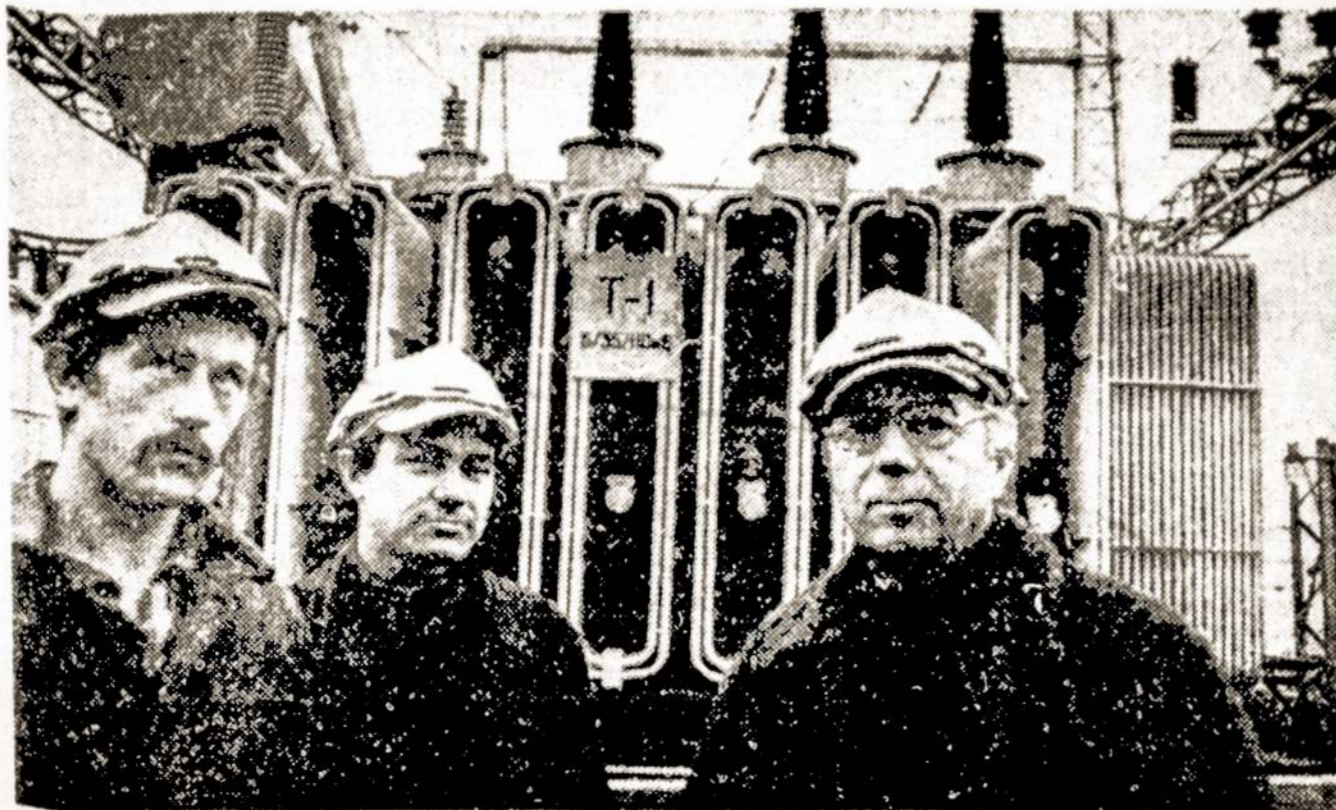
Jeigu tie \$200 bilijonų būtų surinkti iš tų korporacijų—trauk juos velniai! Bet, kai beveik visi surinkti iš žmonių—darosi skaudu ne tik, kad esame skriaudžiami, o dar ko, gali tekti pernešti karo kančias už ne savo reikalus bei nusikaltimus.

Kalėdos yra geriausias metų sezonas bizniui, bet per tik ką praėjusias buvo labai prastos. Tokio prasto sezono nei departamentinės parduotuvės, nei biznierių neatsimena nuo pat didžiosios depresijos metų.

Nežiūrint ko daug kur daug kas buvo papiginta 20 ir netgi 50 procentų, tačiau žmonės vis tiek pirko daug mažiau, negu buvo laukta. Vadinasi, žmonių algas bei pajamas infliacija yra pralenkusi. Taipgi ženklas, kad žmonių gyvenimo lygis mažesnis, kaip buvo praeitais bei ankstesniais metais.

Gi kalbant apie tuos, kuriems prez. Reagano administracija sumažino socialinio aprūpinimo pašalpas, šios Kalėdos buvo rimtai prastos, ypač buvo liūdno tiems, kurie švenčių išvakarėse tapo paleisti iš darbo.

LIETUVA ELEKTRIFIKUOJASI

Nuotraukoje: [Iš dešinės į kairę] Brigadininkas A. Kyvaras su savo darbo draugais K. Sveikausku ir V. Kosovskiu.

Dešimtajame penkmetyje buvo pradėta Ignalinos atominės elektrinės statyba. Vienuoliktame penkmetyje pradės pulsuoti jos du branduoliniai reaktoriai po 1.5 milijono kilovatų galingumo. Ši įmonė taps pagrindiniu elektros tiekėju mūsų, taip pat ir kaimyninių respublikų energetikos sistemoms. Elektrinė unikali tuo, kad čia bus sumontuoti pirmieji Tarybų Sąjungoje tokio galingumo reaktoriai. Kaišiadorių rajone, netoli Kruonio, statoma unikali 1500 tūkstančių kilovatų galingume hidroakumuliacinė elektrinė. Iki 1985 m. čia turime atiduoti naudoti 800 tūkstančių kilovatų galingumo generuojančius pajėgumus.

Be šių paminėtų stambių elektrinių, statomos dvi termofikacinės—viena Vilniuje, kita—Mažeikiuose.

Išties, parduotuvės užverstos Taivane, Japonijoje, Honkonge ir kitur gamintomis prekėmis. Daugeliui ir kyla mintis: štai kodėl Amerikoje didėja nedarbas, štai kodėl valstybės išmokėjimų užsieniui deficitai bilijoniniai. Bet kas dėl to kaltas, retas kuris pagalvoja.

Kaltos yra daugnacionalinės korporacijos, operuojančios savo kapitalais šalyse, kur darbo ramos daug pigesnės. Pagamintas ten savo fabrikuose prekes, netgi automobilius, plieną ir kitą importuoja čia ir daro biznį. Ir darys tol, kol Amerikos žmonių gyvenimo lygis nusmuks iki anų šalių žmonių gyvenimo lygio.

Bet ar Amerikos žmonės pripras maitintis sauja ryžių, prašosi klausimas.

Pradėjome jau 1982 metus. Kokie jie bus sunku pasakyti. Bet faktas yra faktas, viskas brangės, gyventi bus sunkiau, o dar ko, gali tekti paragauti ir parako dūmų.

Todėl aktyviai budėkime taikos sargyboje, nes tik taika pasaulyje galės atkelti vartus į ramesnį ir laimingesnį gyvenimą kaip žmonijai, taip ir mums. S. J. Jokubka

Elektros naudojime pastaraisiais metais iš tiesų vyksta žymūs kokybiniai poslinkiai. Štai keli skaičiai. Prieš 20 metų pramonei tekdavo 56 proc. elektros energijos, žemės ūkiui—7,2 proc. ir komunaliniams buitiniams reikalams—14,6 proc. Paskutiniaisiais dešimtojo penkmečio metais atitinkamai—48, 20,8, 9,2 proc.

Dabar vienas pramonės darbuotojas per metus dirbdamas sunaudoja daugiau kaip 13 tūkstančių kWh, kai tuo tarpu prieš dvidešimt metų jam tekdavo tik 3 tūkstančiai kWh. Tai akivaizdžiai byloja apie techninio progreso plėtotę šioje liaudies ūkio šakoje. Visokeriopas žemės ūkio gamybos procesų elektrifikavimas žymiai pakėlė kiekvieno čia dirbančio aprūpinimą elektros energija. Kas penketį šis rodiklis didėdavo maždaug pustrėčio karto. Dabar duonos augintojas, atlikdamas gamybines užduotis, sunaudoja daugiau kaip 4 tūkstančius kWh per metus. Tačiau žemės ūkio gamybos elektromechanizacijoje yra daug rezervų. Dar toli gražu nepakankamai mechanizuotos fermos, grūdų, trąšų sandėliai, kai kurie kiti rankų darbai imlūs procesai.

Ateityje darbo vietų aprūpinimas energija didės, elektrifikuojant pirmiausia pakrovimo-iškrovimo darbus, intensyvinant gamybą, plačiai diegiant elektrotermiją, elektrochemiją, sukuriant tobulesnius prietaisus ir įrengimus.

Iš laikraščiu—J. S.

VILNIAUS ELEKTRIKAI DIRBA PAKILIAI

Dieną ir naktį, šokiadieniais ir švenčių metu respublikos sostinės energetikai eina savo darbo sargybą. Nė minutei nesutrunka darnus gamybos ritmas ir Vilniaus termofikacinėje elektrinėje Nr. 2. Ši stotis, žinoma, nėra energetinis galiūnas, tačiau nežiūrint į tai kas dieną pagamina milijoną kilovatvalandžių elektros energijos ir apie dešimtį tūkstančių gigakalorijų šiluminės energijos.

Termofikacinės elektrinės Nr. 2 kolektyvas nuo pat pirmųjų naujojo penkmečio dienų ryžtingai siekia kaip galima daugiau panaudoti vidinius rezervus, techniškai perginuoti gamybą, įdiegti efektyviau-

sias mechanizavimo ir automatizavimo priemones. Šiomis dienomis elektrinėje pradėjo veikti naujas 31,5 megavoltamperų galingumo jėgos transformatorius, kurio paskirtis—užtikrinti ryšį su visa respublikos energetikos sistema. Statant objektą, puikiai padirbėjo elektros cecho darbininkai. Tai visų pirma pasakytina apie įmonės veteraną brigadininką A. Kyvarą, suvirintojus elektra V. Kosovskį ir K. Sveikauską, suvirintoją D. Rasachacką, elektros laboratorijos viršininką A. Jušką ir daugelį kitų. Naujasis transformatorius kartu su iki šiol veikusiaisiais įgalins patikimai dirbti visai elektrinei.

Dideli ir atsakingi uždaviniai iškelti energetikams XI penkmetyje. Apie tai buvo pažymėta TSKP CK lapkričio plenumo. Naujų aukštųjų siekti įpareigojo respublikos energetikus Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto IV plenumas. Vilniaus TE-2 kolektyvas, tvirtai pasiryžęs įgyvendinti nubrėžtąją programą, aktyviai įsijungė į socialistinį lenktyniavimą Tarybų Sąjungos 60-mečio garbei.

Puikaus, spartuoliško darbo pavyzdžius šiomis dienomis rodo darbo veteranai, kadriniai darbininkai, penkmečio spartuoliai. Tai—šiluminės automatikos cecho šaltkalvis I. Mackevičius, katilinės mašinistas V. Pozlevičius, elektros cecho šaltkalvis K. Leikauskas, chemijos cecho aparatinkinė L. Kolesnikova, katilų turbinų cecho šaltkalvis K. Pakalnis ir daugelis kitų. Daugelio jų portretai—įmonės garbės lentoje.

— Svarbiausia dabar, žiemos metu,—sako TE-2 vyriausiasis inžinierius K. Zilyš,—pilnai aprūpinti miestą elektros energija ir šiluma. Galima neabejoti, kad patikėtums uždavintus įvykdysime garbingai. Laidas—puikus spartuoliškas darbininkų, inžinierių, technikų darbas. Tačiau reikia, kad ir mūsų gaminamos energijos vartotojai ją panaudotų taupiai, racionaliai.

Juozas Rainys

Trumpai

— Ryšium su federalinio biudžeto apkarpymu, mažiausia 650,000 bedarbių nebegaus pailgintų nedarbo kompensacijų. Vadinasi, po 26 savaičių kompensacijos baigiasi.

— Jeigu 1970 metais ligininėje pagulėti savaitę laiko kaštavo \$608, tai po dešimties metų (1980) jau kaštavo \$1,851, o praeitais metais pabrango dar 18,8 procento.

— Ryšium su vykstančia recesija, lapkričio mėnesį krašto pramonės produkcija sumažėjo 2.1 procento.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Ir norisi juoktis, ir . . .

Nesistebėkime, jeigu sveikai galvojantiems pasaulyje Amerika kelia gardaus juoko, o kai kuriais atvejais netgi nusikvatojimo. Štai, nei iš šio, nei iš to radijas, televizija, didžioji spauda vienu kartu pradėjo klykti, kad Libijos diktatorius Moammar Khadafy atsiuntė Amerikon dešimt teroristų nužudyti prezidentą ir kitus jo kabineto narius. Valdžios rateliuose Vašingtone kilo beveik isterija, netgi susirūpino pats prezidentas.

Negalima sakyti, kad Libijos galva Khadafy neatsiuntė teroristų, bet taipgi negalima sakyti, jog kai kas tas kalbas paleido tyčia, kad Vašingtono santykiai su Libija dar labiau paaštrėtų, ar juokais, kai nei CIA, nei FBI bei kiti sekimo organai negali konstatuoti, kaip ir pro kur Khadafy tuos teroristus išmugeliavo į Ameriką.

Tokiai šaliai, kaip Amerika, kuriai Libija palyginus tik nykštukas, nors iš jos gauna šiek tiek naftos, taip smarkiai reaguoti į kažkieno ir iš kažkur paleistas kalbas, išties, nei šis, nei tas. Los Angeles laikraštis "Times" sako, jog kalbas paleido Izraelis. Tegul bus, kad Izraelis paleido. Betgi reikia turėti galvoje, kad Izraelis su Libija sugyvena kaip kirvis su akmeniu. Kuo Amerikos santykiai su Libija aštresni, tuo Izraeliui geriau. Ir jeigu teisybė, kad Izraelis paleido kalbas, o Vašingtonas nesupranta kokiais tikslais paleido, išties, gėda ir nenuostabu, kad kai kam kelia juoko.

Nūdien terorizmas madoje kaip niekad anksčiau. Tai yra idealistinės filosofijos pasekėjų liga daryti valdžioje politines pakaitas. Ypač šia liga serga buržuaziniai desperatai, politiniai skėstantys prapultin. Ir nūdien, kai kapitalizmui darosi vis blogiau, terorizmas kyla kaip ant mielių. Terorizmas yra pragmatizmas—tikslas pateisina priemones.

Be abejo, Vašingtone valdžios rateliai ir prezidentas tai suprastdami ir išsigando kilusių kalbų, kad Libijos Khadafy Amerikon atsiuntė teroristų skvadą. Tačiau išsigandimas nepateisinamas, kai valdžia turi tokius tobulus CIA, FBI ir kitus saugumo organus. Išeina taip, kad valdžia šiomis savo įstaigomis nevisiškai pasitiki. Dar didesnė gėda ir juokinga.

Kalbant apie naują JT generalinį sekretorių

Truko beveik du mėnesiu, kol Jungtinių Tautų saugumo taryba susitarė dėl šios pasaulio tautų organizacijos naujo generalinio sekretoriaus išrinkimo. Senojo sekretoriaus Kurt Waldheim kandidatūra, pasigerinant Trečiojo pasaulio tautoms, Kinija užblokavo, kad šį kartą sekretoriumi būtų išrinktas kurios nors Trečiojo pasaulio tautos žmogus. Tačiau, kaip pasirodė, išrinkti Trečiojo pasaulio žmogų nebuvo lengva. Reakcinėms imperialistinėms šalims, jų tarpe ir JAV, jie per daug radikalūs. Net 16 kartų teko balsuoti, kad visi penkiolika saugumo tarybos narių vienbalsiai pasisakytų už peruvietį Javier Perez de Cuellar, patyrusį ir ilgametį Peru respublikos diplomata, iš profesijos advokata.

Kad Javier Perez de Cuellar yra kvalifikuotas šios pasaulinės tautų organizacijos generalinio sekretoriaus vietai, yra neginčijamas faktas. Diplomato karjerą jis pradėjo 21 metų amžiaus, 1940 metais. Pradžioje kaip tarnautojas Peru respublikos ambasadoje Prancūzijoje, Britanijoje, Bolivijoje ir Brazilijoje, o po to pačiu Peru respublikos ambasadoriumi Šveicarijoje, Venezueloje, Lenkijoje ir Tarybų Sąjungoje.

Jungtinėse Tautose jo vardas pradėjo kilti, kai Peru respublikos užsienio ministerija jį paskyrė vadovauti Peru delegacijai Generalinėse asamblėjose. Generalinis sekretorius Kurt Waldheim pastebėjęs jo diplomatinis gabumus, 1975 metais jį pasirinko sau padėjėju misijai į Kipro salą sutaisyti graikus ir turkus. Paskui, nuo 1979 metų vasario iki 1980 metų gruodžio buvo paskirtas specialiu Jungtinių Tautų atstovu Afganistanan.

Kokių politinių nuotaikų ir linijų laikysis Javier Perez de Cuellar sekretoriaudamas Jungtinėms Tautoms, dar anksti spėlioti. Tačiau jo pasisakymą Peru sotinėje Limoje, kai jis sužinojo, kad išrinktas, galima sveikinti. Žurnalistams tiesiai pasakė, jog jam sekretoriaujant Jungtinėms Tautoms darbo prioritetu bus—spręsti Rytų-Vakarų santykių problemos, nes sambūvis dviejų didžiųjų ideologijų yra šerdis pasaulyje tautų sambūvio, nežiūrint kokių socialinių santvarkų jos bebūtų.

Jeigu iš širdies naujasis generalinis sekretorius to sieks, Jungtinės Tautos daug ko gero galės pasauliui duoti.

2

Iš rytojųm sunerimusio pasaulio

LIKVIDUOJA KONTREVOLIUCIONIERIŲ GAUJAS

Afganistane saugumo pajėgos ir liaudies armija likviduoja kontrrevoliucionierių gaujas, kurios į Afganistano Demokratinę Respubliką siunčiamus iš užsienio. Kaip praneša agentūra Bachtar, Kunduzo miesto apylinkėse suimti banditų vadeivos ir 18 narių. Pagrindinis banditų centras aptiktas ir sunaikintas Ramiano provincijoje.

Į Afganistaną įsibrovę kontrrevoliuciniai elementai terorizuodavo vietinius gyventojus, degindavo pasėlius, nusivarydavo gyvulius, sprogdindavo mokyklas, ligonines, komunikacijų linijas. Iš banditų konfiskuota daug ginklų ir šovinių, Amerikos ir Kinijos automatų, sprogmenų, granatsvaizdžių.

PADEGĖ NAFTOS ĮMONĖ

Angolos sostinėje Luandoje naftos apdirbimo įmonėje kilo gaisras. Kaip pareiškė Angolos Liaudies Respublikos energetikos ir naftos pramonės ministras P. V. Dune-mas, tai rasistinės Pietų Afrikos Respublikos diversijos rezultatas. Girdi, Angolos Liaudies Respublikos vyriausybė turi neginčijamą įrodymą, kad šią kruopščiai paruoštą akciją įvykdė grupė Pietų Afrikos samdinių.

Sis banditiškas išpuolis, pažymėjo ministras,—dalis bendro imperialistinio plano, kuriuo siekiama destabilizuoti politinę ir social-ekonominę padėtį Angolos Liaudies Respublikoje.

Darydamas šį nusikaltimą, tarptautinis imperializmas siekė ne tik išvesti iš rikiuotės svarbiausią šalyje įmonę ir tuo būdu paraližuoti mūsų ekonomiką, nurodė ministras, bet ir sukelti paniką gyventojų tarpe.

ŽUDE BE ATODAIROS

Kaip praneša Salvadora žmogaus teisių komisija, viename iš kaimų netoli sostinės aptikta daugiau kaip šimtas nužudytų žmonių—nusikaltamos Salvadora chuntos aukų. Kaip paliudijo vietos gyventojai, kiekvieną naktį šiame kaime aidėjo šūviai—buvo šaudoma šautuvais ir automatais. Budeliai šaudė beginklius žmones, patekusius į žvalgybos ir sukarintų fašistuojančių gaujų rankas.

Nekenčia Afganistano buržuazinių nacionalistų

Pakistane didėja nepasitenkinimas šalyje esančiais afganais kontrrevoliucionieriais. Kaip praneša laikraštis "Hindustan Times", tarp vietinių gyventojų ir afganų basmačių, kurie naudojami nepaskelbtame kare prieš Afganistano Demokratinę Respubliką, reguliariai vyksta ginkluoti susirėmimai. Vienas iš jų, kaip pasakoja mačusieji, ypač įnirtingas, įvyko Nuškio mieste, netoli Afganistano sienos. Ten buvo sudeginta daugybė gyvenamųjų namų, žuvo daug gyventojų.

Pakistane prisiglaudę afganai kontrrevoliucionieriai, nurodo Indijos spauda, elgiasi kaip užkariautojai. Jie plėšikauja, griebiasi smurto, pagrobia žmones, kartais net žudo.

Diversantų stovyklos, kuriose formuojamų gaujų kovai prieš

SVARBIAUSIAS UŽDAVINYS ISSAUGOTI TAIKĄ

Bostone dvi dienas vykusios konferencijos "Branduolinio karo grėsmė" dalyviai daugiausia dėmesio skyrė karo ir taikos problemoms. Konferencija buvo suorganizuota Harvardo universiteto medicinos fakulteto iniciatyva, jas surengti padėjo 15 organizacijų, vienijančių JAV mokslinių sluoksnių atstovus.

Maždaug 200 konferencijos dalyvių, daugiausia gydytojai, pareiškė įsitikinimą, kad Amerikos visuomenė dabar neturi svarbesnio uždavinio, kaip uždavinys išsaugoti taiką.

Konferencijos dalyviai nutarė surengti šių metų pradžioje keletą tokių pat susitikimų, kuriais siekiama toliau aktyvinti Amerikos kovotojų už taiką judėjimą.

KALĖJIMUOSE VIRŠ 100 TŪKSTANČIŲ

Iš Johannesburgo pranešama, kad įvairiuose rasistinės Pietų Afrikos Respublikos miestuose suimta septyniolika profsąjungų lyderių ir studentų judėjimo aktyvistų. Pietų Afrikos Respublikos valdžia, rašo Johannesburgo laikraštis "Star", šiuo metu pradėjo dar vieną plataus masto operaciją prieš visus tuos, kurie nepritaria apartheido politikai. Iki šiol buvo suimta dešimtys žurnalistų, profsąjungų aktyvistų, studentų. Pietų Afrikos Respublikos žvalgyva darė masines kratas net žymių bažnyčių sąjungos atstovų namuose.

Pretorijos režimas pavertė šalį didžiuliu kalėjimu. Dabar Pietų Afrikos Respublikos kalėjimuose uždarytų žmonių skaičius viršija 100 tūkstančių.

PRIEŠ AMERIKOS RAKETAS

Vakarų Vokietijos jaunimo organizacijos "Jaunieji socialistai" ir "Sakalai" paskelbė bendrą pareiškimą prieš naują Amerikos vidutinio vaikimo nuotolio raketų dislokavimą Vakarų Vokietijoje. Dokumente pažymima, kad JAV ir NATO politika didinti jų branduolinius arsenalus Vakarų Europoje kelia visiško Europos žemyno sunaikinimo pavojų.

"Jaunieji socialistai" ir "Sakalai" ryžtingai stoja už tai, kad būtų atšauktas NATO nutarimas gaminėti ir dislokuoti naujas Amerikos raketas, pabrėžiama pareiškimė.

Iš laikraščių—J. Ž.

Vilnis, 1982 sausio 7

KAPITALO PASAULIS: BEDARBIŲ TRAGEDIJA

Dviem tūkstančiams Kanados darbininkų iš kompanijos "Kana-dien admiral korporation" gamyklų Ontarijo provincijoje pirmoji lapkričio savaitė buvo paskutinė darbo savaitė. Administracija jiems išsiuntinėjo pranešimus, kad trys kompanijos įmonės uždaromos. Smukus gyventojų perkamajai galiai, labai sumažėjo paklausa televizoriams ir kitoms kompanijos gaminiams ilgalaikio naudojimo prekėms.

Kanadoje "nereikalingų žmonių" jau yra beveik milijonas—8-3 procento visos šalies darbo jėgos. Panaši padėtis ir kitose išsivysčiusiose kapitalistinėse šalyse. Autoritetingi Vakarų specialistai pripažįsta, kad kapitalistinio pasaulio ekonomikoje prasidėjo katastrofiškas smukimo laikotarpis. O artėjančio ekonominio taifūno epicentras, kaip vaizdingai rašo Amerikos žurnalas "Newsweek", yra Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Jungtinėse Valstijose, pasak žurnalo "Times", žmonės "yra sutrikę, susirūpinę, netgi netenka vilties". Ir tai nenuostabu. Ketvirtą mėnesį paeiliui šalyje mažėja gamyba. Oficialiais duomenimis, 1 eturi darbo 8,5 milijono žmonių, o 5 milijonai dirba tik iš dalies. Blogiausia padėtis automobilių ir statybos pramonėje. Per pastaruosius dvejus metus neteko darbo 665 tūkstančiai automobilių gamintojų. Neteikia vilčių ir 1982 metai. Manoma, kad šią žiemą tik statybininkų bus milijonas bedarbių. Įgyvendinant Reagano ekonominę programą, apie 30 milijonų amerikiečių, kurių pajamos dabar yra mažesnės, negu numato oficiali "skurdo riba", prisidės dar 30 milijonų. Pavasarį kas dešimtas amerikietis, dirbantis samdomąjį darbą, taip pat oficia-

liais, sumažintais duomenimis, bus "nereikalingas žmogus".

Tam, kas nėra patyręs tokio likimo, sunku įsivaizduoti, kaip jaučiasi žmonės, kurie, ieškodami darbo, daug mėnesių bergždžiai varsto darbo biržų duris, kenčia, nežinodami, kaip pragyventi ir išmaitinti šeimą, netekę vilties, neretai tampa psichiniais ligoniais, net savižudžiais. O juk tokioje padėtyje šiandien yra 24 milijonai žymiausių kapitalistinių šalių darbo žmonių, iš jų daugiau kaip 9 milijonai—Vakarų Europos šalyse. Tai, ką šiuo metu pergyvena Vakarų Europos šalys, net buržuazinė spauda vadina "nedarbo maru". Pusė "maro ištiktųjų"—žmonės, jaunesni kaip 25 metų amžiaus.

Amerikos žurnalo "Time", ir kitų buržuazinių spaudos organų šūkavimai dėl "nedarbo maro" tai krodilo ašaros. Kuo daugiau "nereikalingų žmonių" kapitalistinėse šalyse, tuo lengviau savininkams apriboti darbo žmonių teises ir jų socialinius iškovojimus. Neatsitiktinai dabartinės Amerikos vyriausybės ekonominėje programoje, kuri buvo sudaryta vadovaujantis stambiojo kapitalo viršūnių interesais, numatyta, kad bedarbių daugės.

Amerikiečiai vis labiau įsitikins, kad jeigu per artimiausius penkerius metus bus įgyvendinama didžiulė—1,5 trilijono dolerių—karinių išlaidų programa, kartu bus toliau mažinamos bedarbių šelpimo, socialinio draudimo, medicininio aptarnavimo, namų statybos programos, dar labiau pablogės darbo žmonių gyvenimo sąlygos ir bus dar labiau apkarpytos jų teisės. Dešimtims milijonų amerikiečių tai bus nedarbo ir skurdo penkmetis. A. Stiklakis

Niekšiška profesija

Senovėje samdomos armijos buvo reikalingos siekiant užkariauti. Vėliau iš samdinių buvo kompleksuojami daliniai nacionaliniams išsivadavimo judėjimams kolonijose slopinti. Mūsų laikais samdininkystė virto viena atmainų tarptautinio terorizmo, kuris nukreiptas prieš pažangius režimus, visų pirma jaunose nepriklausomose valstybėse.

Samdiniais visada tapdavo ir tampa amoralūs, į bet kokius kriminalinius nusikaltimus linkę žmonės. Nūnai jie vadinasi įvairiai: "Sėkmės kareiviai", "Karo šunimis", "Laukinėmis žąsimis". Už visų šių terminų slypi viena užsiėmimo rūšis—žudyti. Ką ir dėl ko—nesvarbu, kad tik už tai mokėtų.

Kai kurie šios profesijos atstovai kartais bando aiškintis priklausą jai dėl tam tikrų "idėjinių" sumetimų, pavyzdžiui, iš neapykantos "komunizmui" ar ypatingo prielankumo "laisvės visuomenės moralinėms vertybėms". Į tokius pasakymus, be abejo, niekas rimtai nežiūri. Tačiau jie šį tą paaiškina. Tarkime, padeda įsivaizduoti samdinio "socialinį portretą".

Kas tie dabartiniai "sėkmės kareiviai"? Daugiausia—JAV, Kanados, Anglijos, VFR, Ispanijos, Portugalijos, Izraelio, Čilės ir kai kurių kitų Lotynų Amerikos valstybių piliečiai. Tarp jų—buvę kolonijinės administracijos darbuotojai ir slap-tųjų tarnybų agentai, karo Vietname ir kitų agresyvių karų ir

Vilnis, 1982 sausio 7

įsiveržimų į Aziją, Afriką bei Lotynų Ameriką dalyviai.

Samdinių paslaugomis mieliai naudojasi kai kurie diktatorių režimai Lotynų Amerikoje savo liaudžiai slopinti. Vis labiau samdinių prisireikia ir PAR valdžiai, kad išlaikytų paklusnią okupuotos Namibijos liaudį, vykdytų diversijas ir susidorotų su gretimų šalių taikiais gyventojais. Namibijos teritorijoje Pretorija subūrė tokias samdinių formuotes, kaip "Bufalo" batalionas, kuriame yra daugiau kaip 1200 žmonių. Praktiškai visi jie įvairiu metu dalyvavo baudžiamosiose operacijose, bandymuose nuversti teisėtą vyriausybę bei kituose ardomuosiuose veiksmuose Angoloje, Mozambike, Konge, Rodezijoje, Nigerijoje, Gabone, Nikaragvoje, Kuboje ir Dominikoje, Benine ir kitose šalyse.

Samdininkystė—šlykštus, žmonijai darantis gėdą ir pavojingas taikai reiškinys. Štai kodėl didelė neprisijungusių ir socialistinių šalių grupė pateikė NATO pasiūlymą priimti tarptautinę konvenciją, kuri uždraustų verbuoti, naudoti, finansuoti ir mokyti samdinius. Kitai tariant, pastatyti užtara samdomų žudikų kelyje. Šis pasiūlymas bus svarstomas. Tačiau būdinga tai, kad JAV atstovas SNO Seštajame (teisės) komisijoje, kur rengiamas konvencijos projektas, jau spėjo pareikšti savo vyriausybės nuomonę: samdomų žudikų ruošimas nėra smerktinas.

Jurijus Kuricynas

INDONEZIJA UŽSIENIO KAPITALO REPLĖSE

Indonezijos respublika—valstybė Pietryčių Azijoje, Malajų salyne. Iš keleto tūkstančių archipelago salų svarbiausios yra Java, Sumatra, Kalimantanas, Sulavesis, Naujosios Gvinėjos salos vakarinė dalis. Šalies teritorija—1904,4 tūkst. kv. km, joje gyvena 150 mln. žmonių (1981 m.). Maždaug 90% indoneziečių išpažįsta islamą. Sostinė—Džakarta (6,5 mln. gyventojų).

Drėgnas ekvatorinis klimatas Indonezijoje palankus auginti kaučiukmedžiams, vertingų rūšių medžiams, arbatai, kavai, kokoso palmėms, alyvmedžiams, ryžiams, cukranendrėms ir kt. Indonezijos gelmėse gausu naudingųjų iškasenų; naftos, alavo, boksitu, nikelio, kitų spalvotojųjų metalų.

Siuolaikinės Indonezijos problemos būdingos šaliai, išsivadavusiai iš kolonijinės priklausomybės ir besivystančiai kapitalistiniu keliu. 1967 m. buvo imtasi kurso visokeriopa pritraukti į ekonomiką užsienio kapitalą. Netrukus Vakarų valstybių monopolistinis kapitalas užgrobė visas komandines aukštumas Indonezijos gavybinės ir apdirbamosios pramonės šakose, taip pat infrastruktūroje. Antai JAV monopolijos kontroliuoja 90% naftos gavybos. Vien iš prekybos Indonezijos nafta užsienio kompanijos gauna iki 8 mlrd. dol. per metus.

Pastaraisiais metais Indonezija gerokai padidino eksporto įplaukas. Kartu su išaugusiomis investicijomis ir kreditais tai padėjo santykinai pagyvinti ekonominį aktyvumą šalyje. Nacionalinių pajamų augimu naudojasi vien turtingieji, o darbo žmonių padėtis tebėra itin bloga. 1980 m. pabaigoje minimalus užmokestis Javoje buvo 200-300 rupijų per dieną (1 kg ryžių kaina). Užsie-

nio investicijos nepadeda išspręsti nedarbo ir skurdo problemų.

Nuo žiauraus išnaudojimo ypač kenčia Indonezijos valstietija. Žemes užgrobę vietinis kapitalas ir užsienio monopolijos. Darbo žmones nepatenkinti didėjančia šalies politine priklausomybe nuo užsienio. 1979-1980 m. gyventojai brudėjo prieš kinų buržuaziją, kuri, užimdama stiprias pozicijas Indonezijos ekonomikoje, pasiglemžia didžiulius pelnus, sukurtus proletariato darbu. Vis daugiau pasigirsta Indonezijoje balsų, pritariančių bendradarbiavimo su socialistinėmis valstybėmis suaktyvinimui.

Siuo metu užsienio kapitalo įdėjimai į Indonezijos ekonomiką pasiekė beveik 7 mlrd. dol. Oficialios statistikos duomenimis, užsienio businessmenai yra bendrasavininkai, faktiškai kontroliuoja daugiau kaip 800 stambiausių šalies pramonės įmonių. Indonezijos priklausomybė nuo užsienio kapitalo toliau didėja. Šalies užsienio skola dabar jau sudaro 13 mlrd. dol., o valiutos ištekliai—tik 8 mlrd. dol. Vien kasmetinės palūkanos suryja per 10% eksporto įplaukų. Tuo tarpu savo artimiausius ekonominio vystymo planus Indonezija kaip ir anksčiau daugiau kaip trečdaliu grindžia vadinamąja kapitalistinių šalių "pagalba". Du trečdaliai objektų, statomų užsienio kapitalui dalyvaujant, neturi jokio ryšio su nacionalinės ekonomikos reikmėmis, atvirkščiai, darbo žmonėms tai tik papildoma našta. Vis dažniau šiuo pagrindu šalyje kyla aštrūs socialiniai konfliktai: Vakarų Europos valstybės trukdo Indonezijai savarankiškai vystyti ekonomiką, neleidžia efektyviai panaudoti jos ekonominį potencialą. Iš "L. Ū."

Turėjo pasamdę nuvertimui valdžios

Pasaulio spauda plačiai tebesvarsto sensacingą įvykį Seišelių Salų Respublikoje, esančioje Indijos vandenynė. Šioje nepriklausomoje respublikoje buvo bandyta įvykdyti perversmą užsienio samdinių rankomis. Samdinių grupė buvo suformuota Pietų Afrikos Respublikoje, Johannesburge, po to autobusu atvežta į Svazilendo sostinę Mbabane, iš kur lėktuvu atskraidinta (kaip sportininkų komanda) į Seišelių tarptautinį aerodromą. Nusileidus lėktuvui, "sportininkai" suėmė apie 100 įkaitų, užgrobė dalį aerodromo. Prasidėjo susišaudymas su vietos kareiviais. Dalis samdinių žuvo, likusieji užgrobė aerodrome esantį Indijos lėktuvą ir paspruko į Pietų Afrikos Respubliką. Bėgdami banditai pametė savo dokumentus, pasus, išduotus JAV, Anglijoje, PAR.

Pasaulio spaudoje atskleidžiamos vis naujos šio gėdingo suokalbčio detalės. Pasirodo, jog banditai Pietų Afrikos Respublikoje buvo pasamdėti už pinigus, gautus iš amerikietišku šaltinių. Kiekvienam samdinui iš anksto buvo išmokėta po tūkstantį randu, o jeigu perversmas būtų pasisekęs, būtų išmokėta gana solidi suma—po 10 tūkstančių randų. Samdinius rinko "pulkininkas" M. Horas, gerai žinomas dar nuo Kongo karo laikų. Taigi visiškai aišku, kad teroristinė akcija prieš nepriklausomą Seišelių Salų Respubliką organizavo imperialistinių sluoksnių slaptosios tarnybos. Vakarų spauda neslepia,

kad tokios akcijos buvo griebtasi todėl, jog imperialistams nepatinka šios respublikos vyriausybės nepriklausomas kursas, siekimas paversti Indijos vandenyną taikos zona, likviduoti čia esančias amerikiečių karines bazines.

Seišelių Salų Respublikos prezidentas F. A. Rene masiniame mitinge pareiškė, jog suimtuosius interventus teis liudies teismas. Jis nurodė, jog vienas iš suimtųjų yra kadrinis PAR karininkas.

Apžvalgininkas

TRUMPAI

— Gruodžio mėnesio pirmomis 10 dienų kompanijos pardavė 27,8 procentus mažiau automobilių, palyginus su praeitais metais tuo pačiu metu.

— Niujorke yra apie 36,000 žmonių, neturinčių kur prisiglausti nakties metu. Meras Edward I. Koch kreipėsi į bažnyčias ir sinagogas, kad suteiktų nors po dešimčiai nakvynę, bet niekas iš to neišėina.

— Kongresas užgryrė įstatymo projektą, kuriuo atšaukiamas draudimas remti Argentiją, Čilę ir Pakistaną. Tuo tarpu kaip buvo draudžiama remti Angola, taip ir toliau pasiliks draudžiama.

— Mažųjų biznių asociacijos duomenimis, 1981 metais subankrutavo 47,414 biznierių. Ir daugiausia dar neprasidėjus dabar vykstančiai recesijai.

ŠIS TAS APIE IRANĄ

[SUTRUMPINTAS]

Gyventojų tankumu Iranas negali pasigirti. Tidelę dalį teritorijos užima Irano kalnynas su savo plokštikalnėmis, aukštumų lygumomis, debesis siekiančiais Demavendo, Sebelano kalnagūbriais. Irano kalnuose gausūs akmens anglies, geležies, mangano, chromo, vario, švino, cinko, stibio rūdų atsargos. Rytinė šalies dalis — pilkos, druskingos dykumos. Ypač gamtiniais ištekliais turtinga pietvakarinė Chuzistano provincija, tiekianti naftą, dujas. Iki revoliucijos Iranas kasmet išgudavo iki 300 milijonų tonų naftos, pagal juodojo aukso gavybą užėmė ketvirtąją vietą pasaulyje, atsilikdamas tik nuo TSRS, JAV ir Saudo Arabijos. Dabartiniu metu dėl vidaus riaušių, karo su Iraku naftos gavyba yra labai smarkiai sumažėjusi.

Irane gyvena 35 milijonai žmonių. Gyventojų skaičius sparčiai auga, per pastaruosius 30 metų net padvigubėjo. Nors šalyje daug gamtinių turtų ir pastaraisiais metais gana sparčiai vystėsi pramonė, vis dėlto dauguma Irano gyventojų — kaimo žmonės, žemdirbiai, gyvulių augintojai. Daugiau kaip pusė milijono iraniečių klajokliai.

Nors dirbama žemė sudaro vos apie 10 procentų Irano teritorijos, tačiau gaunami neblogi kviečių, miežių, ryžių, cukrinių runkelių, cukranendrių derliai visiškai patenkina šalies poreikius. Iki revoliucijos Irane buvo laikoma per 27 milijonus avių, 14 milijonų ožkų, 6 milijonai galvijų, 2 milijonai asilų.

Dabartinėje Irano teritorijoje gyvena apie 30 tautų. Maždaug pusė gyventojų — persai. Todėl Anglija, JAV ir kitos kapitalistinės šalys, per daug nesigilindamos į Irano nacionalinę sudėtį, šią šalį vadino Persija. Ir tik 1935 metais sacho paliepiamu buvo oficialiai pakeistas valstybės pavadinimas: Persija tapo Iranu. Taigi be persų, Irane gyvena azerbaidžianiečiai, kurdai, lūrai, beludžai, bachtiarai, turkmėnai, kaskajai, arabai ir kitos tautos. Valdant šachui, mažesnes tautos buvo engiamos. Deja, ir dabar, po revoliucijos, padėtis iš esmės nepagerėjo. Todėl kurdai, azerbaidžianiečiai ir šiandien už savo teises kovoja net su ginklu rankose.

Kaip žinoma, daugiau kaip metus trukusi politinė, ekonominė ir ginkluota iraniečių kova prieš šacho režimą pasibaigė pergale. Po 1979 m. vasario 11-12 dienų visuotinio

sukilimo Teherane buvo sudaryta laikinoji revoliucinė vyriausybė. Tų pačių metų kovo 30-31 dienomis Irane įvyko pirmasis šalies istorijoje referendumas, kuriame 98 procentai rinkėjų pasisakė už tai, kad vietoj nuverstos monarchijos būtų įkurta islamo respublika.

Baigėsi pustrėčio tūkstančio metų trukęs karalių valdymo laikotarpis. Paskutinis karalius — šachas Reza Pechlevis pabėgo iš šalies, prieš tai susigrobes apie 2 milijardus dolerių turtų. O iš viso, kaip skaičiuojama, šacho šeima ir gausūs giminės išsiurbė apie 20 milijardų dolerių. Sachas valdžioje laikėsi JAV ginklų ir antrankių pagalba. Puikiai ginkluota 400 tūkstančių žmonių armija, politinė policija SAVAK, turinti apie 50 tūkstančių narių, pasirodė bejėgės liaudies rūstybės valandą.

Revoliucijos sukuruose 1979 m. gyvenimo viršūnė iškilo, kaip labiausiai organizuoti, islamo dvasininkai ir jų pasekėjai. Kaip žinoma, Irane labai stipri islamo arba musulmonų religijos įtaka. Apie 95 procentus gyventojų musulmonai — šiitai. (Šiizmas — mažesnioji pagal sekėjų skaičių islamo srovė. Daugumoje arabų šalių tikintieji musulmonai priklauso sunitų srovei.) Irane priskaičiuojama apie 80 tūkstančių mečečių (maldos namų), yra apie 180 tūkstančių dvasininkų, vadinamų khatibais. O aukštieji dvasininkai vadinami ajatolomis. Pagal teises ir įtaką jie maždaug atitiktų katalikų vyskupus.

Be viso to, dar apie 600 tūkstančių iraniečių laiko save sejidais, tai yra tiesioginiais pranašo Mahometo palikuonimis ir 500 tūkstančių — mirzomis arba pranašo palikuonimis iš motinos pusės. Vadinas, giminytės arba kraujo ryšys šiuos žmones tarsi įpareigoja būti fanatiškais musulmonais.

Cia, žinoma, smulkmenos. Kur kas svarbiau ir traagiškiau yra tai, kad religinių fanatikų jaudrinti žmonės vieni kitus žudo, kad kurstomos priešiškos tarp šalies tautų aistros, kad jau antri metai vyksta beprasmiškas, tačiau kruvinas karas su kaimyniniu Iraku. Siuose tragikuose klystkeliuose jaučiama klatinga ir vikri imperikalizmo žvalgybų veikla, siekimas kaitinti aistras, astrinti konfliktus, o tuo pačiu noras silpninti ir pakirsti iš vidaus Irano revoliuciją.

A. Kunaitis

Vietnamas plečia kaučiuko plantacijas

Vietnamo hevēja (kaučiukmedis) — šimtmečio amžininkė. Atgabenta iš gretimų Pietryčių Azijos šalių ir tolimosios Brazilijos, ji greit priprato prie naujų sąlygų ir pradėjo stumti mažaverčių medžių veislių sodinius. Labiausiai patiko kaučiukmedžiui šalies pietų klimatas ir dirva. Iki išsivadavimo hevējos plantacijos priklausė užsienio monopolijoms, kurios apie 90 procentų gautos žaliavos išveždavo į užsienį, turėdamos iš šito didžiulį pelną.

Amerikos imperialistų karas prieš Vietnamą buvo traigiškas ne tik gyventojams, jis padarė milžinišką žalą ir šalies augmenijai. Nuo defoliantų ir cheminio ginklo žuvo daugiau kaip pusė hevējos sodinių. Tik 60000 hašių vertingų medžių plantacijų liko tinkamos pramonei.

4

Siuo metu, specialistų vertinimu, daugiau kaip pusė milijono hektarų žemės Vietnamo pietuose tinkamos kaučiukmedžiui auginti pramoniniu būdu. Daug darbo reikalauja hevējos auginimas, priežiūra ir eksploatacija. Kol ji ima teikti naudą, reikia laukti 6-7 metus. Daug fizinių pastangų reikalauja ir "derliaus rinkimas". Darbininkai kiekviename medyje padaro spirales pavidalo plonytį pjūvį, pritaisto indą, į kurį tekės derva. Ir taip kasdien. Tad 10 ir daugiau tūkstančių hektarų plotuose reikia daugelio darbo rankų, ypač jaunų.

Vietnamui plėsti ir atkurti kaučiukmedžių plantacijas padeda tarybiniai specialistai. Jiems dalyvaujant, įsteigti vairuotojų, buldozerininkų, gręžėjų kursai. Simtai buvusių kursantų jau dirba laukuose. Tarybų Sąjunga padeda įsavinti 70000 hektarų plėšinių Songbės

Žvaigždės, žmogus ir politika

Jeigu tikėtumėt poetais, sudėjusiais daugybę eilių ir dainų apie žvaigždes, tai žmogui už jas nieko svarbesnio gyvenime nėra. Gimei po nelaiminga žvaigždė, ir iš anksto jau viskas nulemta. Buvo netgi manoma, jog kiekvienas turi savo žvaigždę. Gimė žmogus — išžiebė nauja žvaigždė. Žmogus mirė — žvaigždė užgeso. Tiesos čia esama — ir žmogus, ir žvaigždžių gyvenimas neamžinas.

Žvaigždės turi daugybę apibūdinimų: laimės žvaigždė, kelrodė žvaigždė. Apie žmogų, kuriam viskas sekasi, dažnai sakoma, kad jis gimęs po laiminga žvaigždė ir atvirkščiai.

Liaudies vaizdiniuose žvaigždės nuo neatmenamų laikų užima svarbią vietą. Ji tapo simboliu — amžinybės, tvirtumo, patvarumo ženklu. Pagal heraldiko kanonus, žvaigždės tapo tuo, ko verta ir reikia siekti. Vėlyviausiais viduramžiais, o ypač naujaisiais laikais lotyniški devizai "Ad astra" (Į žvaigždę), "Astra peti" (Siekti žvaigždės), "Per aspera ad astra" (Per kančias į žvaigždės) tarnavo kaip gėrio, mokslo, pažangos, šviesos siekimo simboliai ir buvo priešingybė religinei simbolikai.

Penkiakampės žvaigždės viena arba kelios, raudonos arba kitokios spalvos yra Alžyro, Birmos, Brazilijos, Venezuelos, Ganos, Hondūro, Jemeno, Irako, Liberijos, Libijos, Maroko, Naujosios Zelandijos, Pakistano, Turkijos, Filipinų, Čilės — viso maždaug trisdešimties šalių vėliavose arba herbuose.

Bet žvaigždė žvaigždė, net ir penkiakampė, nelygi. Pavyzdžiui, JAV vėliavos viršutinėje dalyje yra daugybė žvaigždžių. Pagal heraldiką jos turėtų simbolizuoti kilnų tikslą — JAV amžinumą. Tačiau jų vėliavos žvaigždutės daugiau simbolizuoja JAV ekspansionistinę, grobišką politiką negu kilnius tikslus.

Pirmosios trylika žvaigždžių JAV vėliavoje atsirado 1776 m. liepos 4 d. — po žvaigždės kiekvienai valstijai, kurios nepakluso Anglijos kolonijiniam jungui. Nuo tol JAV vėliavoje žvaigždžių istorija iš esmės yra amerikoniškų dolerių ir durtuvų prievartos istorija. JAV kariuomenė, ginklu prasidama Ispanijai, atėmė iš jos Floridą — naują žvaigždę JAV vėliavoje. Atplėšė nuo Meksikos apie pusę jos teritorijos — trys naujos žvaigždės vėliavoje. Už 7 milijonus dolerių nupirko iš carinės Rusijos Aliaską — dar viena žvaigždė.

Raudona penkiakampė žvaigždė, iki pasirodė TSRS vėliavoje ir herbe, irgi turėjo nemažą istoriją. Žinoma, visai kitokią negu amerikonišką.

Tai, kad Rusijos feodalų simbo-

provincijoje ir užveisti 50,000 hektarų hevējos plantacijų. Šiai programai įgyvendinti abi šalys įsteigė kompaniją "Furjengas", pavadintą netoliese esančio miesto vardu.

— Kompanija "Furjengas", — pasakoja jos viršininkas Do Van Kuji, — tai didelis ekonominis rajonas, kurio plotas — daugiau kaip 100 tūkstančių hektarų. Numatytos jo vystymo perspektyvos. Čia bus įkurta 13 valstybinių kaučiuko ūkių ir vienas maisto produktų ūkis. Per ketverius ateinančius metus hevējos plantacijos padidės 50,000 hektarų, o 1987 m. jos jau duos pirmą pramoninę žaliavą. Iki to laiko darbininkų skaičius rajone

liuose ir devizuose beveik nebuvo žvaigždės įvaizdžio, pirmąją Rusijos revoliucionierių kartą — bajorus dekabristus paskatino įvesti žvaigždę į savo emocionalinį arsenalą: padarė pradžią jos tapimui vienu revoliucijos simboliu. Dekabristai leido literatūrinį almanachą "Poliarnaja zvezda". Taip vadinosi ir A. Gerceno užsienyje redaguotas žurnalas. Žvaigždės vaizdas dažnai sutinkamas revoliucionierių publicistikoje ir poezijoje. Ji simbolizavo būsimus laimingus laikus. Neatsitiktinai A. Puškinas, kreipdamasis į ištremtus dekabristus, jiems rašė, kad patekės kerinčios laimės žvaigždė ir Rusija pabus iš snaudulio.

Žvaigždės įvaizdį mėgo ir bolševikai. 1910-1912 m. jie leido žurnalą "Zvezda".

Raudona žvaigždė sutinkama mitologijoje. Seniai seniai esą gyvenusios dvi seserys — Tiesa ir Skriauda. Tiesai ant kaktos švietusi raudona žvaigždė, ir visiems nuo jos buvę šilta ir gera. Skriauda pavogusi tą žvaigždę ir sudaužiusi. Dūždama ji suskilusi į daugybę raudonų žvaigždžių.

Si alegorija buvo prisiminta 1918 m., kai sparčiai formavosi Raudonoji armija ir jos karių budionvietes papuošė raudonos penkiakampės žvaigždės — pirmieji raudonarmiečių ženklukai.

Nuo pilietinio karo metų penkiakampė žvaigždė tvirtai įėjo į tarybinės simbolikos arsenalą. Už jos nešiojimą ir saugojimą baltagvardiečiai žmones kankino, baudė mirtimi, jų kūnuose durtuvais raižė penkiakampes žvaigždes.

Nepriklausomai nuo revoliucijos priešų norų raudona penkiakampė žvaigždė milijonų tarybinių žmonių akyse tapo idėjinio tvirtumo, nesutaikomumo priešams simboliu.

Verta prisiminti, kad po karo Lietuvoje veikusios buržuazinių nacionalistų ginkluotos gaujos Tarybų valdžios aktyvistams irgi raižė penkiakampes žvaigždes. Dokumentų rinkinyje "Žudikai bažnyčios prieglobstyje" yra vienos tokios "žvaigždės" nuotrauka. "Žvaigždė" buvo rasta "Tauro" buržuazinių nacionalistų gaujos vadeivos, Alvioto valsčiaus Lankeliškių kunigo J. Lelešiaus bunkerėje. Antspaudas su penkiakampe žvaigžde padarytas iš adatu. Juo buržuaziniai nacionalistai "ženklindavo" tarybinius aktyvistus.

Po antrojo pasaulinio karo penkiakampė žvaigždė atsirado Europos ir Azijos socialistinių šalių vėliavose, herbuose ir liudija apie socializmo šalių idėjinę politinę vienybę, apie jų sąjungą su pirmąja socialistine valstybe. Siuo atveju ji dar simbolizuoja ir darbo žmonių tarptautinį solidarumą.

"L. ir Ivykiai"

padidės nuo 10 iki 40-45 tūkstančių. Laukiame savanorių iš tankiai gyvenamų šiaurės provincijų. Ruošiamės jiems būstus, buitines patalpas.

— Vietname gausu įvairių medžių veislių, — sako atsiveikindamas Do Van Kuji, — yra geležies medžių, raudonmedžių, juodmedžių, o mes auginame "auksinį" medį.

G. Židelevas

.....
— Operuojanti Peorijoje, Ill., Caterpillar Tractor kompanija praneša, kad paleis dar 2,100 darbininkų. Su šiais bus 4,600 paleistų kompanijos darbininkų.

Vilnius, 1982 sausio 7

Farmeris, bet kas iš to

Donaldas Vudrou—prityręs gyvulininkystės darbuotojas. Dvidešimt metų jis ūkininkauja Kanados Ontario provincijoje. Dvieju šimtų akrų žemės plote visus šiuos metus jis augino galvijus mėšai. Tačiau šiemet fermeris gyvulininkystės atsisako. Šės kukurūzus pašarui: gal jie duos pelno. Vudrou nebenori toliau ūkininkauti nuostolingai. Jis žino, kad dabar jam, kaip ir daugeliui gyvulininkystėje užsiimančių fermerių, gresia nuosmukis. Juk jis už kiekvieną parduotą jautuką netenka daugiau kaip 200 dolerių.

Paprastai Vudrou už gautą iš banko paskolą Vakariniėje Kanadoje rudenį pirkdavo iki šešių mėnesių amžiaus jautukų. Juos šerdavo apie dešimt mėnesių ir paskui parduodavo kompanijoms, kurios užsiima mėšos perdirbimu. Tačiau pastaraisiais metais toks verslas pasidarė nuostolingas. Fermeris negali padengti bankui 30 tūkstančių dolerių paskolos, nors lieja praktiškai nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro. Žiemą uždariauja iš šalies, bet niekaip negali sudurti galų su galais.

Infliacija—Kanados darbo žmonių ryškė—ypač skaudžiai piekia šeimyninius fermerių ūkius. Nepaprastai pakilo kuro, pašarų, mineralinių trąšų, žemės ūkio technikos kainos, elektros tarifai, jau nemint banko kreditų, be kurių dažnas fermeris nepajėgus ūkininkauti. Tuo tarpu supirkimo kainos padidėjo tik mažytę procento dalį. Iš skirtingų prasigynena kompanijos, kurios tarpininkauja tarp fermerių ir vartotojų.

Kanados statistikos valdyba neseniai atliko tyrimus. Paaikškėjo gana liūdnas vaizdas. Specialistai nusprendė palyginti 325 tūkstančių Kanados fermerių ūkių gamybos kaštus ir pajamas nuo 1971-ųjų iki 1980-ųjų metų. Pasirodė, kad gamybos išlaidos padidėjo 364 procentais, o pajamos—315, trąšų vertė—daugiau kaip 600 procentų,

pesticidų—beveik 350 procentų ir t. t.

Žinoma, galima parduoti fermą (nupirks ją stambūs kapitalistiniai ūkiai), apmokėti skolas ir išvykti į miestą. Taip dažniausiai ir pasielgiama. Gerai, jei fermeris dar gana jaunas. Bet ir tai nelengva, nes šalyje yra beveik milijonas bedarbių. Ką daryti tokiam, kuris seniai savo likimą susiejo su žemės ūkiu, suaugo su žeme, kurio ir amžius nebetas, kad galėtų ieškoti naujo užsiėmimo? Tokie pasiduoda visoms negandoms, tikėdamiesi "iškentėti audrą",—galbūt ateis geresni laikai.

Sioje apygardoje, kur šeiminkauja D. Vudrou, tikėtai keletas fermerių užsiima savo ūkiu, kiti eina dirbti padiniiais kitur, net per patį darbmetį, kad tik užkaltų atliekamą dolerį. Yra net ir tokių, kurie verčiau parduos savo žemę ir ūkį, o patys ją nuomos iš naujo žemvaldžio. Kiekvienas ieško kokios nors išeities iš užburto rato. Tačiau pasiseka ne visiems. Fermeriai nusigyvena, bankai vis dažniau uždeda areštą skolininko ūkiui ir parduoda fermą iš varžytinių. Bankrutavimų Kanados žemės ūkyje skaičius per šiuos metus devynis mėnesius padidėjo 25 procentais palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu.

Į nusigyvenusių gretas pateko ir du André Diuma broliai, fermeriai iš Preskoto grafystės, įsikūrusios Ontario provincijoje.

— Maisto produktai brangsta ne dėl mūsų kaltės,—sako jie pasipiktinę.—Monopolijos tarpininkės.—Monopolijos tarpininkės—štai kas nepateisinamai išpučia kainas ir iš to prasigynena. Fermeriai nepadingia net savo išlaidų.

Kanados fermeriai nenori taikstytis su panašia padėtimi. Būtent todėl André Diuma atvyko į Otavą dalyvauti protesto demonstracijoje prieš brangumo augimą...

A. Melikianas

Kodėl Prancūzija vadinama penktąja respublika

Pirmoji respublika Prancūzijoje buvo paskelbta 1972 metais didžiosios prancūzų revoliucijos metu. Ji išsilaikė iki 1804 metų.

Napoleonas Bonapartas tais metais restauravo Prancūzijoje monarchiją. Ji gyvavo iki 1848 metų, kai sukilę darbininkai ir smulkioji buržuazija paskelbė Antrąją respubliką. Jos prezidentu buvo išrinktas Napoleono sūnėnas. Tačiau 1852 metais jis įvykdė valstybės perversmą ir pasiskelbė imperatoriumi Napoleonu III.

Prancūzijai pralaimint karą prieš Prūsiją ir liaudies masėms spaudžiant, 1870 metų rugsėjo 4-ąją buvo paskelbta, kad įkuriamas Trečioji respublika. Nors monarchija buvo panaikinta, bet tai neišgelbėjo šalies nuo pralaimėjimo. Reakcinė vyriausybė, siekdama sukoncentruoti visas jėgas kovai prieš sukilusius Paryžiaus gyventojus, kapituliavo prieš Prūsiją.

Trečioji respublika pradėjo ir baigė egzistuoti gėdingai: 1940 metų liepos 10-ąją parlamentas atšaukė konstituciją ir kapituliavo prieš hitlerinę Vokietiją.

Išvadavus šalį iš fašistinių okupantų, buvo paskelbta Ketvirtoji respublika (1946-1958).

Vilnis, 1982 sausio 7

1958 metų rugsėjo 28 dieną gyventojų referendumas pritarė generolo Charles de Gaullo pasiūlytam konstitucijos projektui, suteikiant šaliai prezidentui nepaprastai plačius įgaliojimus. Ši konstitucija davė pradžią Penktajai respublikai.

Afriekiečiai kovoja

Ir kovos lauke, ir diplomatinėje arenoje vyksta įnirtingas karas už Namibijos nepriklausomybę. Rugsėjo mėnesį šį klausimą Niujorke svarstė SNO Generalinės Asamblėjos specialioji komisija. Ji buvo sušaukta Afrikos šalių reikalavimu.

Prieš penkiolika metų SNO atėmė iš Pietų Afrikos Respublikos mandatą Namibijai valdyti. Tačiau PAR rasistai tarptautinio reikalavimo neįvykdė. Šį klausimą 1971 metais Hagoje svarstė Tarptautinis teismas ir priėmė sprendimą, kad PAR veiksmai yra neteisėti. 1976 metais SNO Saugumo Taryba priėmė rezoliuciją surengti Namibijoje rinkimus, šiai tarptautinei organizacijai stebinti. Ir ši SNO rezoliucija liko neįvykdyta. Pietų Afrikos Respublikos rasistai bijo, kad Namibijos liaudis išsirinks savo valdžią ne iš okupantų ir JAV, Anglijos,

Pasakojimas apie palestiniečių stovyklą Šatilą

Pati stovykla, sąlygos, kuriomis gyvena žmonės, dar kartą rodo, kiek baisumų turi iškentėti Palestinos ir Libano tautos. Trūksta vandens ir elektros. Kiekviename kambaryje spiečiasi po 6-8 žmones. Patalpose beveik nėra baldų. Naktį ant plūktinės aslos pasidedami čiužiniai.

Vakarais Šatilos gyventojai susėda rateliu prie įėjimo į savo buveinę, aptaria dienos įvykius, prisimena praeitį. Čia nemažai senukų, apsirengusių nacionaliniais drabužiais—ilgais iki grindų apsiaustais ir baltomis ant galvų skarėlėmis, apjuostomis juodu lanku. Dauguma pabėgėlių—išėiviai iš Palestinos šiaurės rajonų. Todėl negandų metais jie bėgo į Libaną, čia rado prieglobstį.

Šatiloje nemažai vaikų ir merginų—naujos palestiniečių kartos atstovų, čia gimusių ir užaugusių. Dauguma apie savo tautos tėvynę težino tik iš pasakojimų.

Jaunimas, kaip ir senoliai, svajoja sugrįžti į gimtąją žemę. Dauguma palestiniečių atiduotų viską, kad tik tėvynė būtų laisva, įkurta sava valstybė. Stovykloje pamatysi apsiginklavusių žmonių. Tai—liaudies milicijos būrių nariai, prižiūrintys tvarka ir saugantys gyventojus nuo sionistų užpuolimo. Ne kartą izraeliečiai mėgino įsiskverbti į rajonus, kur gyvena palestiniečiai. Daugelį kartu bombardavo, sprogdino bombas.

Bet gyvenimas stovykloje srovena. Visus reikalus čia tvarko vietos liaudies komitetas. Jis rūpinasi, kad būtų iškasti nauji šuliniai geriau tiekiamą elektros energiją, taip pat ieško priemonių kitiems visuomenei naudingiems darbams

dirbti.

— Mums daug padeda Palestinos išsivadavimo organizacija (PIO),—sako Abu Mustafa Darvišas.—Labai trūksta mokyklų, ligoninių, gydytojų, PIO ieško lėšų būtiniausiems dalykams. Ir kiek galėdama padeda stovyklos gyventojams.

Kitas liaudies komiteto narys Muhamedas Naiefas Abdala papasakojo, kad komitetas padeda įsidarbinti stovyklos gyventojams. Nemažai jų darbuojasi "Samido" draugijos, kurią sukūrė patys palestiniečiai, įmonėse. Yra trys cechai, dirbtuvės, siuvimo įmonės. Tiesiog simboliška, bet, išvertus iš arabų kalbos, draugijos pavadinimas reiškia "tvirtas". Nors sąlygos ir sunkios, bet stovykloje kunkuliuoja politinis gyvenimas. Į liaudies komitetą įeina 18 žmonių—įvairių Palestinos ir Libano organizacijų bei plačiųjų visuomenės sluoksnių atstovų. Patalpose, kur vyksta mūsų pokalbis, kabo sienlaikraštis. Jo korespondentai pasakoja apie įvairias stovyklos gyvenimo puses, svarbiausius sprendimus uždavinius. Yra ir tarptautinio gyvenimo kampelis. Iš nuotraukos i mus žvelgia V. Leninas, šalia teksta, pasakojantis apie pasaulinės revoliucijos vado gyvenimą ir veiklą. Stovykloje isteigtas Palestinos ir Tarybu Sąjungos draugystės draugijos skyrius.

Iš stovyklos išėjome vėlai vakare. Pro vieno namelių langus liejosi muzika. Ir aš tada pagalvojau: ne, nėra tokios jėgos, kuri palaužtu tautą, sunkiais praradimų ir pavojaus metais nepasiduodančią nevilčiai, o tvirtai tikinčią, kad jos teisingas reikalas laimės.

L. Volnovas

Prancūzijos, VFR bei Kanados siūlomų marionečių, o iš kovotojų už šalies nepriklausomybę.

Okupantai ir Vakarų Valstybės suinteresuoti išlaikyti Namibiją savo rankose, nes čia yra vienas geriausių pasaulyje deimantų telkinių, daug spalvotų ir retų metalų. Vakarų monopolijos surado ir ruošiasi aktyviai eksploatuoti milžinišką urano rūdyną, tiesia rankas į šios šalies naftą ir gamtines dujas. Žodžiu, nei Pietų Afrikos Respubliką, nei apsimetusios "broliškomis tarpininkėmis" JAV, Anglija, VFR bei Kanada nesirodošia Namibijos liaudžiai atiduoti tai, kas jai priklauso. Atvirksčiai, šios penkios NATO valstybės bendromis pastangomis žymiai sustiprino PAR kariuomenę, apginkluodama ją naujaisiais tankais, bombonešiais, smogiamaisiais lėktuvais ir artilerija. Prieš šią reguliarią okupantų kariuomenę kovoja Namibijos liaudis, vadovaujama SVAPO organizacijos.

Pietvakarių Afrikos liaudies organizacija SVAPO susikūrė 1958 metais. Ji reikalauja suteikti Namibijai nepriklausomybę, ginkluota kova siekia išvyti PAR okupantus. SVAPO pasisako už demokratinę vyriausybės sudarymą iš pagrindinių gyventojų, už teritorijos vientisumą, rasinės diskriminacijos likvidavimą ir demokratinių pertvarkymų. Okupantai SVAPO organizacijos veiklą draudžia ir ginklu kovoja prieš Namibijos liaudies pajėgas.

PAR rasistai vykdo genocidą šios šalies gyventojų atžvilgiu. Jie naudoja "išdegtos žemės" taktiką,

kovodami prieš Namibijos patriotus. Ypač po to, kai SNO ir Afrikos vienybės organizacija SVAPO pripažino vienintele teisėta Namibijos atstove.

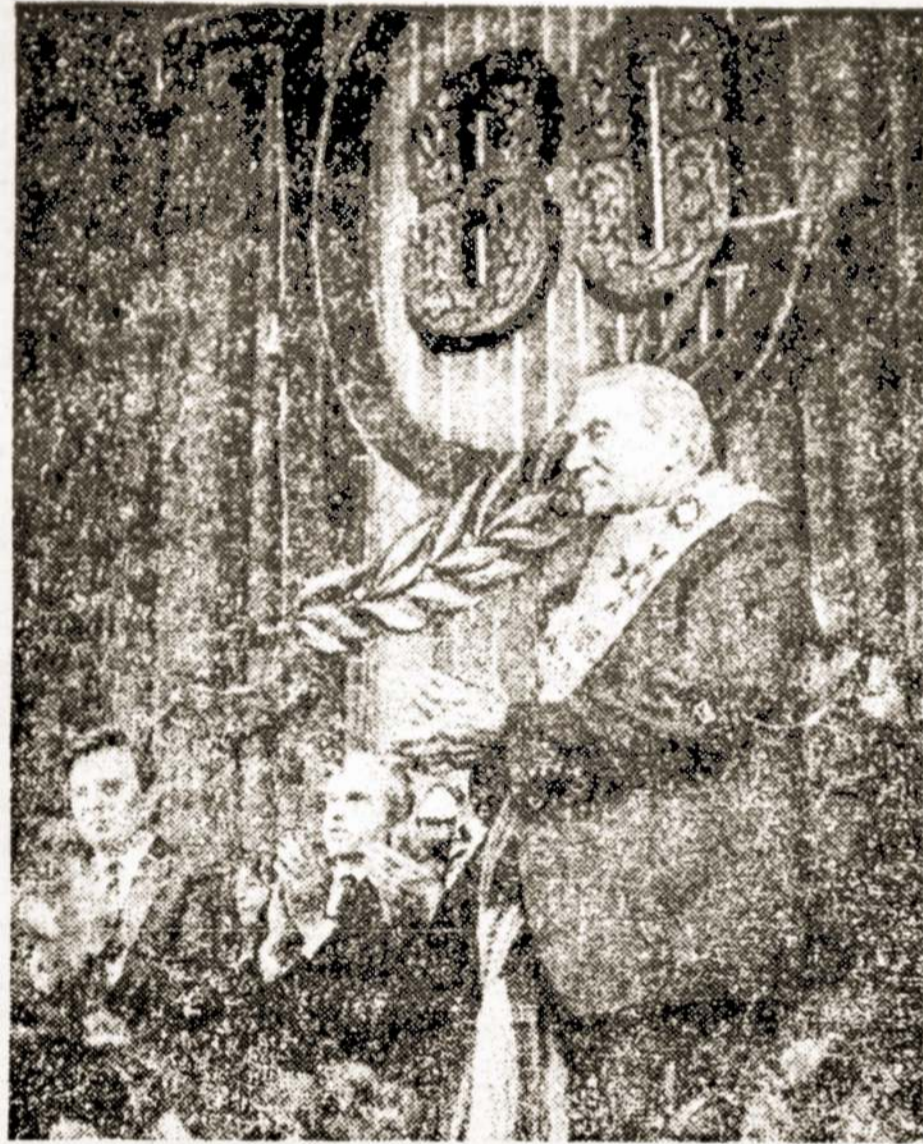
Pietų Afrikos rasistai tiek plečia savo agresyvią veiklą, kad pastaruoju metu užpuolė Namibijos kaimynę—įsiveržė į Angolos Liaudies Respubliką. Nuo žemės paviršiaus jie nušlavė Šangongo miestą, barbariškai bombardavo Kahamės, Čibembos, Kuvelajaus gyvenvietes, užėmė provincijos sostinę Onživą. Per PAR aviacijos antskrydžius prieš Angolą žuvo daug pabėgėlių iš Namibijos ir angoliečių, sugriauta daugybė pastatų, mokyklų, ligoninių. PAR rasistus už šiuos agresyviuosius veiksmus pasmerkė visas pasaulis. Už rezoliuciją, kuria smerkiama PAR agresija prieš Angolą ir reikalaujama iš jos nedelsiant išvesti visą okupantų kariuomenę, balsavo tryliką iš penkiolikos SNO Saugumo Tarybos narių. Tačiau rezoliucija nebuvo priimta, nes JAV pasinaudojo veto teise. Balsuojant susilaikė Anglija, Washingtonas ir Londonas, jau nekalbant apie PAR, ir tai dar kartą parodė, kad jaunų Afrikos valstybių interesai yra ignoruojami, kad JAV imperialistai ir jų sąjungininkai stengiasi paminti šio žemyno tautų laisvę ir nepriklausomybę.

Vakarų imperialistai atvirai remia Pretorijos politiką prieš Afrikos tautų nacionalinį išsivadavimą ir jų nepriklausomybę.

Apolinaras Sinkevičius

RAŠYTOJAS J. GRUŠAS
ATSVENTĖ SAVO 80-ĄSIAS GIMIMO METINES

Jubiliejinis J. Grušo vakaras Kauno dramos teatre.

A. Žiziūno nuotr.

Kauniečiui Lietuvos TSR liaudies rašytojui Juozui Grušui sukako 80 metų amžiaus. Sis jo jubiliejus buvo plačiai minimas visoje Lietuvoje. Iškilmingiausias jubiliejaus minėjimo vakaras vyko Kauno dramos teatre. Ta proga žurnalistė Marija Macijauskienė jubilato paprašė papasakoti, kaip jis kuria rašo ir panašiai kai ko daugiau. Rašytojas mielai sutiko ir štai ką be kitko papasakojė:

— Kurti skatina pats gyvenimas. Žmonių santykiai, tam tikri konfliktai, kuriuose yra gilesnė prasmė... Ir grožio reiškiniai gyvenime visados sukelia norą rašyti: heroškumas, pasiaukojimas, meilė, kartais dramatiška, nelaiminga, kai atskleidžia charakteriai gyvenimo prasmę. Dramaturgą domina reiškinys, kuris jau savaime yra problema. Reikia apnuoginti tas priežastis, dėl kurių kilo problema.

Istorinės temos mane taip pat skatina kurti. Įkvepia istoriniai reiškiniai. Visuomet istorijoje galima įžiūrėti stiprius užgrūdintus, valingus charakterius, o tai dramaturgijai labai svarbu. Dramaturgas privalo ieškoti istorijoje ne vien konkrečių įvykių, bet ir gyvenimiškų konfliktų, ieškoti dvasinės prasmės, kuri atskleidžia žmogų.

Remdamasis savo idėja, iš anksto apgalvoju pjesę, charakterius. Jei gu tai istorinė pjesė, viską pergaltu dabarties rašytojo protu, konstruoju, dramaturgiškai organizuoju herojų veiklą. Kovoje, konflikte stengiuosi atskleisti ir charakterius, ir idėją... Kai rašau, vyksta reiškinys, panašus į upę vėlyvą rudenį. Srūvančiam vandeny—atskiros ledo lytys. Stengiuosi atstoti ant tvirtą pagrindą turinčių. Jos jungiasi darbo procese į visumą, kaip kad ledo gabalai susistumdo ir padengia ištisą upę.

Prie dramos daug daugiau darbo. Novelei gali pakakti vieno nedidelio

įvykio. Mano darbo praktikoje buvo atsitikę ir taip, kad iš novelės, plėtojant siužetines linijas, išaugo drama. Taip, pavyzdžiui, iš novelės "Užgesusi žvakė" gimė pjesė "Tėvas ir sūnus". Tėvo ir sūnaus santykiai įgavo naujų niuansų, buvo įtraukti pašaliniai asmenys, išsišakojo, išaugo pati idėja.

Anksčiau mėgdavau pasidėti kavinėje: stebėdavau žmones, aplinką. Dabar, pablogėjus sveikatai, beveik niekur neišeinu. Prisirišau prie muzikos. Pailsiu, ir įkvepia darbu. Muzika mane veikia labai gerai. Mėgstu klasikinę, simfoninę, kamerinę muziką, liaudies dainas.

Mano supratimu, šiandieninis jaunimas labai gabus ir kūrybingas. Mano akyse išaugo nauja literatūra. Tai jau visai subrendę rašytojai: Martinkus Vytautas, Rakauskas Mečys, Zaleckas Leonas... Poetai—Mikuta Algis, Palilionis Petras, Puišytė Aldona, labai talentinga Cieškaitė Gražina, Keturakis Robertas. Labai įdomus satyrikas Dabulskis Aleksas... Kaune ne tiek daug rašytojų, bet talentingi ir palyginti daug išleidę knygų.

Raigdamas pokalbį rašytojas visiems jiems ir jų kolegoms palinkėjo kūrybinės sėkmės. S. J.

KAIP TVARKYTI MIŠKUS

Kaune aštuoniasdešimt "Miško projekto" įmonės inžinierių bei technikų, daugiau kaip pusmetį dirbę Kretingos, Šilutės, Plungės, Raseinių, Pakruojo ir Akmenės rajonų miškuose, baigė darbą.

Miškotvarkininkai rinko informaciją apie medžių rūšis ir amžius, turį ir aukštį, apie miškų tankį ir našumą. Specialistai miškų ūkiams pateiks pasiūlymus, kur mišką reikia kirsti, kokių būdu, kur sodinti jaunuolyną, numatys turistinius maršrūtus, poilsia vietas.

Petro Rimšos gimimo 100-osioms metinėms

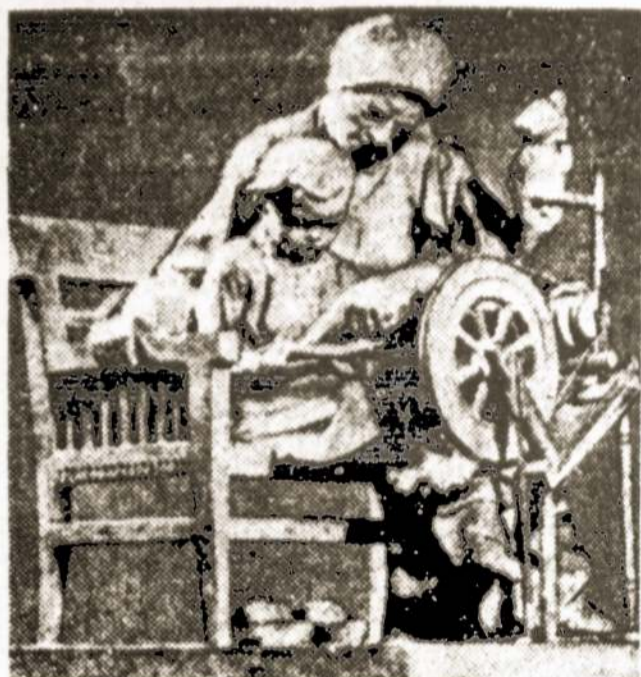
Jau iš pradinių klasių istorijos vadovėlių prisimename Petro Rimšos skulptūrų nuotraukas: prie verpimo ratelio motina moko savo mažą sūnų skaityti; sulysęs arklys iš paskutiniųjų tempia taip pat suvargusio, bet atkaklaus žmogaus laikomą žagrę. Šios dvi skulptūros—"Lietuvos mokykla 1864-1904" ir "Artojas" bene labiausiai atspindi P. Rimšos kūrybos realizmą, liaudiškumą, demokratiškumą.

Gausus ir įvairus dailininko kūrybinis palikimas, sukurtas per 80 gyvenimo metų. Jau vaikystėje jis buvęs geriausias kaimo drožėjas, o turėdamas devyniolika metų, pagarsėjo ir plačiau: 1900-aisiais metais Paryžiuje vykusioje pasaulinėje parodoje Lietuvos skyriuje buvo eksponuojamos dvi P. Rimšos išdrožinės lazdos.

Kūrybos įvairovę, matyt, nulėmė veiklus, neramus, kupinas kelionių P. Rimšos gyvenimas. Jaunystėje jis studijavo Varšuvoje, Paryžiuje, Krokuvėje, Petrograde, savarankiškai susipažino su Europos meno židiniais. Pasak dailės istorikų, P. Rimša vienas pirmųjų ėmė rengti pirmąją lietuvių dailės parodą, kuri veikė Vilniuje 1907 metais. Kartu su M. K. Ciurlioniu, A. Žmuidzina- vičiumi steigė Lietuvos dailės draugiją, rūpinosi jos parodomis—jų ekspozicijomis, plakatais, katalogais. P. Rimša taip pat domėjosi ir rūpinosi liaudies menu, jo eksponatų muziejui rinkimu.

P. Rimšos kūryba skleidė pažangiausias to meto idėjas, smerkė carinę priespaudą, socialinę nelygybę.

Dailininkas dažnai grįždavo prie tų pačių darbo žmogaus temų, sukurdavo vis naujų skulptūrų variantų. Blaškomas Pirmojo pasaulinio karo audrų, skulptorius sukūrė

antimilitaristinę kompozicija "Skaumas".

Dailininkas P. Rimša, būdamas brandaus kūrybinio amžiaus, daug laiko skyrė išsamioms pasaulio dailės studijoms. Jis lankėsi Anglijoje, Vokietijoje, Italijoje, JAV, ten rengdavo daug savo kūrybos parodų. Kelionės, kitų tautų menas praturtindavo P. Rimšos kūrybą, kuri, beje, visada išlikdavo savita, liaudiška.

Dailininkas vienas pirmųjų ėmėsi iliustruoti knygas, daug nuveikė šiuose grafikos baruose. Ymi P. Rimšos kūrybos dalis—medaliai, medalionai, reljefiniai portretai. Stai kupinas išminties, griežtas ir tuo pačiu tauriai švelnus Zemaitės veidas iš P. Rimšos sukurto medalliono, kuris laikomas vienu geriausių šio žanro dailininko kūrinių.

Kristijono Donelaičio medalis, "400 metų lietuviškai knygai", "Mes už taiką", kompozitoriaus J. Gruodžio jubiliejinis medalis—tai būdingesni dailininko kūriniai Tarybų valdžios metais. Iš P. Rimšos dailės meno mokėsi daugelis šiandieninių respublikos dailininkų.

Antanas Stanevičius

Kaunas

Lietuvoje gausėja parkų

Praejus daugiau kaip dvidešimčiai metų po pirmosios respublikos parkų inventorizacijos, šiais metais Valstybinis gamtos apsaugos komitetas pradėjo naują senųjų parkų apžiūrą. Patikrinti Anykščių, Kėdainių, Panevėžio, Šiaulių, Sirvintų, Ukmergės ir Vilkaviškio rajonų parkai. Naujoji parkų inventorizacija parodė, kad jų padėtis, lyginant su 1958 metais, pagerėjo. Pavyzdžiui, Taujėnų parkas (Ukmergės raj.) tiesiog "atsikėlė iš griuvėsių", dabar ėia išvalyti tvenkiniai, tvarkingos pievutės, suremontuoti centriniai rūmai. Gražiai susitvarkė ir Raguvėlės (Anykščių raj.) parko šeimininkai. Visada švarus ir tvarkingas Lyduokių (Ukmergės raj.) parkas. Pagerėjo Kėdainių rajono parkų (Terespolio, Lančiūnavos, Kalnaberžės, Kėdainių) būklė, nepaprastai prižiūrimas Bartkuškių parkas (Sirvintų raj.). Gražūs ir tvarkingi parkai—Kuršėnų, Varputėnų, Šiaulių miesto. Savo parką pavyzdinčiai prižiūri Vilkaviškio melioracijos statybos valdyba, kuriai priklauso Paežerių parkas. Čia aikštelės nušienautos, pašalinti savaiminės kilmės medžiai ir krūmai, suremontuoti centriniai rūmai, o aplink juos—puošnūs daugiamečių gėlių gėlynai. Šio parko šeimininkai turi ir kur pailsėti, ir ką sveičiams parodyti.

Be senųjų parkų, jau įrašytų į saugomųjų sąrašą, radome keletą vertingų ir gerai prižiūrimų parkų, kurie iki šiol dar nebuvo paskelbti

saugomais. Slapaberžės parkas (Kėdainių raj.) priklauso Slapaberžės vidurinei kaimo profesinei technikos mokyklai, jis vertingas ir gražiai tvarkomas. Toks pat Panevėžio rajono Staniūnų tarybinio ūkio parkas arba Liukonių aštuonmetės mokyklos parkas (Sirvintų raj.).

Aplankytuose rajonuose įkurta nemažai naujų parkų. Šioje srityje daug padirbėta Kėdainių, Šiaulių, Vilkaviškio rajonuose. Pavyzdžiui, Kėdainių rajone įkurti Vilainių, Pajieslio, Labūnavos parkai, jie pasižymi medžių bei krūmų rūšių įvairove, gražiai tvarkomi. Tą pati galima pasakyti apie naujus parkus Šiaulių rajone—Ringuvėlės, Bridų, Gruzdžių tarybinio ūkio-technikumo, naująjį Šiaulių miesto parką. Labai gražų parką įkūrė Vilkaviškio rajono kolūkis "I komunizma".

V. Balčiūnienė

Respublikinės gamtos tyrimo laboratorijos botanikos skyriaus vedėja

VILNIAUS INŽINIERINIS INSTITUTAS

Vilniaus inžinierinis statybos institutas—vienas jauniausių respublikoje, tačiau jis jau įnešė svarų indėlį ruošiant liaudies ūkiui aukštos kvalifikacijos inžinierius. Statybose, įmonėse, projektinėse organizacijose dabar dirba daugiau kaip 10 tūkstančių šios mokyklos auklėtinų.

Vilnis, 1982 sausio 7

TARSI PASAKŲ ŠALIS

Liaudies meistras Vytautas Majoras.

Vytauto Majoro skulptūra Kretingos miškų ūkyje "Girios sodintojas".

Vytauto Majoro sodyba.

Mūsų dienomis dažnas stengiasi įsikurti mieste, tačiau žinomas liaudies meistras Vytautas Majoras prieš 10 metų paliko Klaipėdą ir apsigyveno prie Sernų girios. Dabar jis yra "Raudonosios žvaigždės" kolūkio garbės kolūkietis. Jo sodyboje dažnai svečiuojasi ekskursantai, turistai. Užsuka čia visi, kam įdomu pamatyti tai, ką gali padaryti žmogus, mylintis darbą ir kūrybą.

Lankytoją prie Vytauto Majoro sodybos vartų pasitinka du iš medžio išdrožti senovės kariai-sargybiniai su sukryžiuotomis ietimis, skulptūra "Medžio drožėjas", nuskanti šeimininko užsiėmimą. Greta—senovinė patranka, kurios šūvis Jurgių kaimui kasmet skelbia Naujuosius metus.

Vytautas Majoras—Plungės "Minijos" liaudies meno dirbinių įmonės etalonų kūrėjas. Jo sukurti suvenyrai plačiai žinomi ir Tarybų šalyje, ir užsienyje. Bet vien suvenyrais jis neapsiriboja. Liaudies meistro sukurtus monumentalius medžio darbus galima pamatyti

įvairiuose respublikos muziejuose, jo kūriniai puošia Zemaitijos pakales, kolektyvinius sodus, skoningai įsiterpia į įmonių bei organizacijų aplinką, gyvina landšaftą.

Ir Majoro troboje pasijunti tarsi muziejuje. Imponuoja kėdė-sūpuoklė "Ragana", metalo kalinais papuoštas židynys. Didžiuliame albume surinktos Vytauto darbų nuotraukos. Seimininkas aiškina: — Štai šitas "Girinis" pastatytas Girionyse prie Kauno marių. "Girios sodintojas"—Kretingoje. O "Žmogų" padovanojau Lenino premijos laureatui Eduardui Mieželaičiui. Mano išdrožta "Katedra" taip pat iškelia į Vilnių pas liaudies poetą Justiną Marcinkevičių.

Majorų sodyba patraukli gėlynais, žaliomis vejomis. Gražu čia pavasarį ar vasarą pražydus darželiui, lakštingaloms suokiant, lapams krentant. Ir pats Vytautas, ir jo gyvenimo draugė Birutė Majorienė visada maloniai priima svečius, apmoko savo stebinančias "valdas".

B. Aleknavičiaus tekstas ir nuotraukos

Kursėnų vaikų namų auklėtinė devintokė Eurika Usačiovaitė yra tarptautinės vaikų piešinių parodos laureatė. Kaip ir vienam berniukui iš Indijos, jai paskirtas pirmojo laipsnio diplomai už piešinį taikos tema. Diplomais taip pat apdovanoti Kursėnų vaikų namų auklėtiniai septintokai Jūratė Narauškaitė ir Arnoldas Fleras. Meilę piešimui vaikams skiepija piešimo būrelio vadovas mokytojas Antanas Bukys.

Nuotraukoje: Mokytojas A. Bukys su savo auklėtiniais.

Vilnis, 1982 sausio 7

A. Dilij nuotrauka

IŠ LIETUVOS MOTERŲ SUVAŽIAVIMO

Lapkričio paskutinėmis dienomis Vilniuje įvyko Lietuvos moterų ketvirtasis suvažiavimas. Beveik 800 delegačių, išrinktų miestų ir rajonų konferencijose, buvo susirinkusios pasidalyti mintimis apie savo darbus ir planus, pasitarti, kaip spręsti tas problemas ir uždavinius, kuriuos iškėlė TSKP XXVI suvažiavimas.

Į suvažiavimą buvo atvykę Komunistų partijos CK pirmasis sekretorius P. Griškevičius, premjeras R. Songaila, sekretoriai N. Dybenka, V. Astrauskas, A. Barkauskas, A. Brazauskas, A. Ferensas, L. Šepety, Atkščiausiosios Tarybos pirmininko pavaduotojai L. Diržinskaitė, E. Mieželaitis, Ministrų Tarybos pavaduotojai J. Bernatavičius, A. Cesnavičius, A. Drobnyš ir kiti vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai, visuomenės, mokslo ir kultūros veikėjai.

Gausiais apdovanimais suvažiavimas sveikino Tarybinių moterų komiteto pirmininkę, pirmąją pasaulyje moterį kosmonautę, Tarybų Sąjungos Didvyrę V. Nikolajevą-Tereškovą.

Į suvažiavimą taip pat buvo atvykę šalies sostinės, visų brolišku respublikų atstovės—atsakingos partinės darbuotojos, žymios valstybės ir visuomenės, meno, kultūros veikėjos, mokslininkės, gamybos pirmūnės.

Maskvos miesto moterų vardu suvažiavimą sveikino V. Pogibeleva, Rusijos Federacijos—I. Blochina, Ukrainos—N. Marčenko, Baltarusijos—L. Martinkevič, Uzbekijos—L. Bekulbekova, Kazachijos—N. Achmetova. Šiltus savo šalių moterų sveikinimus perdavė Rytų

Vokietijos atstovė E. Zaibert, Vengrijos—B. Koreni.

Sveikinimo žodžiu suvažiavimą pradėjo revoliucinio judėjimo veteranė, Lietuvos TSR nusipelnusi kultūros veikėja M. Kaunaitė.

Į suvažiavimo garbės prezidiumą buvo išrinktas TSKP CK Politinis biuras su Leonidu Brežnevu priešakyje.

Pirmininkaujanti partijos Vilniaus miesto komiteto antroji sekretorė V. Klikūnienė iškviėtė pagrindines kalbas pasakyti P. Griškevičių, L. Diržinskaitę, Lietuvos Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos sekretorę O. Vainauskienę. "Tarybinės moters" žurnalo vyriausiąją redaktorę B. Boreišienę.

Diskusijose kalbėjo Šiaulių "Elnio" susivienijimo darbininkė J. Lešinskienė, Klaipėdos rajono Abingos kolūkio melžėja daugiavaikė motina M. Žebrauskienė, revoliucinio judėjimo veteranė A. Matulaitytė, Alytaus rajono "Galiūno" kolūkio pirmininkė A. Miliauskaitė, Anykščių antros vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja E.

Vingrienė, respublikos sveikatos apsaugos ministras J. Platūkis, Lietuvos TSR dailės instituto profesorė S. Veiverytė, Panevėžio "Ekranos" gamyklos darbininkė, buvusi Marinos Raskovos pulko lakūnė M. Kirilova, Druskininkų miesto komiteto pirmoji sekretorė H.

Stankevičiūtė ir daug kitų partinių, tarybinių, prosąjunginių darbuotojų, įvairių sryčių specialistų, daugiavaikių motinų, darbininkių, kolūkiečių.

Pagal Lietuvos spaudą S. J.

Lengvatos dirbančioms moterims

Galiojantys darbo įstatymai numato lengvatų dirbančioms moterims. Draudžiama skirti jas dirbti sunkius darbus, darbus kenksmingomis sąlygomis, taip pat požeminius darbus. Visais atvejais, kai darbo sąlygos vienodos, moterims turi būti skiriami palyginti lengvesni darbai.

Neleidžiama skirti dirbti nakties metu, dirbti viršvalandžius bei poilsio dienomis ir siūsti į komandiruotę nėščias ir kūdikius maitinančias motinas, taip pat motinas, turinčias vaikų iki vienerių metų.

Motinos, turinčios vaikų nuo vienerių iki aštuonerių metų, gali būti skiriamos dirbti viršvalandžius arba siunčiamos į komandiruotę, jeigu jos sutinka.

Nėščios moterys, remiantis medicinine išvada, nėštumo laikui perkeliama į lengvesnį darbą. Joms paliekamas vidutinis pirmesnio darbo uždarbis.

Kūdikius maitinančios motinos ir moterys, turinčios vaikų iki vienerių metų, perkeliama į lengvesnį darbą, paliekant joms vidutinį pirmesnio darbo uždarbį, visam kūdikio maitinimo laikui arba kol vaikui sueis vieneri metai. Ne rečiau kaip kas trys valandos joms duodamos pertraukos kūdikiui maitinti. Kiekviena ši pertrauka turi būti ne trumpesnė kaip pusė valandos. Jei vaikų iki vienerių metų yra du ir daugiau, kiekviena pertrauka neturi būti trumpesnė kaip viena valanda. Šios pertraukos įskaitomos į darbo laiką ir apmokamos pagal vidutinį uždarbį.

TSKP CK ir TSRS Ministrų Tarybos nutarimu dirbančioms motinoms, turinčioms ne mažesnę kaip

vienerių metų darbo stažą, taip pat moterims, kurios mokosi, pasitraukusios iš gamybos, nuo 1982 m. lapkričio 1 d. įvedamos iš dalies apmokamos atostogos kūdikiui prižiūrėti, kol jam sueis vieneri metai, apmokant atostogas po 35 rb. per mėnesį, taip pat bus suteikiamos papildomos atostogos, nemokant darbo užmokesčio, kol vaikui sukaks pusantrų metų.

Tuo pačiu nutarimu nuo 1981 metų moterims, turinčioms du ir daugiau vaikų iki 12 metų, suteikiamos papildomos 3 dienų apmokamos atostogos, nustatant, kad bendra kasmetinių atostogų trukmė neviršytų 28 kalendorinių dienų. Į šią atostogų trukmę neįskaitomos papildomos atostogos, suteikiamos už valstybinių ir visuomeninių pareigų vykdymą ir donorystę.

Papildomos trijų dienų atostogos jungiamos prie kasmetinių atostogų. Jeigu jomis nepasinaudota ne dėl moters kaltės, jos suteikiamos kitu laiku ar jungiamos prie atostogų už kitus darbo metus.

Minėtoms moterims suteikta pirmumo teisė gauti kasmet atostogas vasarą arba kitu joms patogiu laiku. Taip pat suteikta teisė į papildomas neapmokamas atostogas iki 2 savaitių vaikams prižiūrėti, suderinus su administracija ir nuo metu, kai leidžia gamybos sąlygos.

Nėščioms moterims ir motinoms, turinčioms vaikų iki aštuonerių metų, per kalendorinius metus pakartotinai nutraukusioms darbo sutartį savo noru, išlieka nepertaukiamas darbo stažas.

T. L-tis

Raimundą Katilių pažįstam ir mes

Raimundas Katilius

Daugelis Amerikos pažangių lietuvių pažįstam tarptautinių konkursų laureatą smuikininką Raimundą Katilių. Be daugelio vietų Amerikoje, jis koncertavo 1981 metų gegužės mėnesį ir Čikagoje, kai drauge su juo čia gastroliavo Akademinių Operos ir Baletu Teatro solistė Aušra Stasiūnaitė ir Vilniaus Filharmonijos pianistas solistas Povilas Stravinskas.

Štai ką rašo Vilniaus "Tiesa" apie šį mums pažįstamą artistą:

Šie metai respublikos nusipelnusiam artistui, Lietuvos TSR valstybinės premijos laureatui Raimundui Katiliui nepagalėjo artimų ir tolimų, įdomių kūrybinių kelionių. Meksika, Jungtinės Amerikos Valstijos, Suomija, Nikaragva, Vengrija—tokie užsienio gastrolių maršrutai. O prieš kiek laiko smuikininkas grįžo į Vilnių po gastrolių Pavolgio miestuose. Koncertus dažnai lydi atsiliepimai spaudoje, muzikos kritikų vertinimai.

"Puikus smuikininkas sužavėjo klausytojus, jo koncertas tapo švente",—šios eilutės iš recenzijos Suomijos laikraštyje "Helsingin sanomat", išspausdintos po koncerto Helsinkio tarptautiniame meno festivalyje, kur artistas dalyvavo praėjusią vasarą kartu su žymiais Tarybų Sąjungos, kitų šalių atlikėjais.

R. Katilius Suomijon atvyko daugiau kaip po dešimties metų pertraukos—1970 m. jis tapo J. Sibeliiaus konkurso laureatu. Dabartinis koncertas reiškė visiškai naują susitikimą su šios šalies klausytojais.

Analizuodamas R. Katiliaus koncerto programą, autorius rašo: "Grojant Beethoveno Sonatą a-moll tarsi veidrodyje atsispindėjo artisto prigimtis: jis sielvartingas ir jautrus, liepsningas ir herojiškas, kartu paprastas žmogus ir temperamentingas virtuozas".

"Katilius, būdamas labai geras smuikininkas, groja drauge su puikia pianiste Larisa Lobkova",—rašo Helsinkio laikraštis. Nuolatinė R. Katiliaus partnerė L. Lobkova, Maskvos konservatorijos koncertmeisterė, atkreipia ne vieno kritiko dėmesį savo muzikalumu. Duetas, susikūręs daugiau kaip prieš dešimt metų, teikia daug džiaugsmo klausytojams nepriekaištingu ansamblišku. Tai pažymi ir tų šalių spauda, kur artistams teko kartu koncertuoti.

8

Palankiai įvertinti R. Katiliaus ir L. Lobkovos koncertai Amerikos kontinente. Gastrolių metu Meksikoje R. Katilius grojo su Meksikos filharmonijos simfoniniu orkestru valstybės sostinėje ir Pueblo mieste S. Prokofjevo Pirmąjį koncertą. Spauda glaudai, bet išsamiai pristato smuikininką savo skaitytojams, supažindina su jo kūrybine biografija, repertuaru, minėdama greta geriausių tarybinių smuikininkų kaip nepriylgstamos tarybinės smuiko mokyklos atstovą. "Prokofjevo Pirmasis koncertas atlikėjui kelia didžiulius techninius sunkumus, tačiau jis kupinas grožio ir nepaprasto muzikalumo. Raimundas Katilius, valdydamas reto skambesio instrumentą, pasiekęs aukšto techninio meistriškumo, perdavė klausytojams visą šios muzikos grožį, jos žavesį. Tai negali nepakerėti pačią reikliausią auditoriją",—tokiais žodžiais apibendrina R. Katiliaus koncertą Meksikoje laikraštis "El universal".

Nikaragvos laikraštis "El nuevo diario" taip pat pastebi puikų smuikininko ir nuolatinės jo koncertmeisterės L. Lobkovos ansamblių, emocijų dviejų atlikėjų pusiausvyrą. "Tai lengvai galėjome įsitikinti grojant S. Prokofjevo Sonatą. Atlikant šį kūrinį nepaprastai tobulus muzikinis dialogas nė vieno nepalieka abejingo, jis tarsi kviečia dalyvauti muzikos kūrime. Klausytojai artistams išreiškė didžiausią pagarbą ir dėkingumą. Juos sveikino stovėdami, pasibaigus koncertui vėl ir vėl kvietė į sceną",—rašo "El nuevo diario".

Su Managvos kameriniu orkestru R. Katilius grojo V. A. Mocarto Penktąjį koncertą. Ta proga laikraštyje "La prensa" skaitome: "Mūsų jauno kolektyvo dalyvavimas koncerte, kuriame groja toks aukštos klasės muzikantas,—neužmirštamas įvykis".

Irena Galdikaitė

KĄ DAVĖ LIETUVAI TARYBINĖ SANTVARKA

Šių metų žurnale "Komunistas" Nr. 10 yra Lietuvos KP Centro Komiteto pirmojo sekretoriaus Petro Griškevičiaus straipsnis "Spalio keliu, draugystės keliu", parašytas ryšium su Didžiojo Spalio 64-osiomis metinėmis. Straipsnyje autorius pasakoja, kokių didelių permainų pasauliui atnešė Didžiojo Spalio revoliucija, kurios vėliava 1940 metais suplevėso ir Lietuvoje. Kalbant apie Lietuvą, Petras Griškevičius rašo:

Tarybų valdžios metais iš pagrindų pasikeitė žemės ūkis. Kolūkinė statyba atvėrė plačias galimybes sparčiai vystyti gamybines jėgas, kelti kaimo gyventojų gerovę.

Siuo metu respublikoje yra 748 kolūkiai ir 262 tarybiniai ūkiai. Žemės ūkyje dirba 22.6 procento visų liaudies ūkyje dirbančių gyventojų.

Žemės ūkio bendrosios produkcijos bendroji apimtis pernai sudarė 2.3 milijardo rublių. Šimtui hektarų naudmenų žemės ūkio bendroji produkcija sudarė 62.9 tūkstančio rublių, iš jų visuomeninio sektoriaus ūkiuose—45.9 tūkstančio rublių, arba 72 procentus. Nepaisant labai nepalankių pastarųjų metų oro sąlygų, žemės ūkio bendrosios produkcijos gamyba visuomeniniame sektoriuje per dešimtąjį penketį padidėjo 15 procentų. Visas žemės ūkio produkcijos prieaugis gautas didinant darbo našumą.

Gyventojai toliau sėkmingai keičiami iš vienkienių į gerai įrengtas gyvenvietes, kuriose jau gyvena apie 60 procentų kaimo gyventojų.

Įgyvendinant sistemą priemonių gamybos planavimui bei ekonomiam skatinimui ir žemės ūkio produktų paruošoms visuomeninio sektoriaus ūkiuose gerinti, tuo pat metu respublikoje daug daroma vystant asmeninius pagalbinus ūkius. Pernai kiekviena kaime gyvenanti šeima valstybei pardavė po 272 kilogramus mėsos, iš vienos karvės—vidutiniškai po 1,1677 kilogramus pieno.

Daug dėmesio skiriama socialinėms kaimo vystymo problemoms. Imamasi visų būtinų priemonių, kad kiekvienoje centrinėje ūkio gyvenvietėje būtų statomi vienučiai namai su ūkiniais pastatais, kad kiekviename kolūkyje ir tarybiniam ūkyje būtų įrengtas toks aptarnavimo kompleksas, į kurį įeitų valgykla, parduotuvė, medicinos punktas, vaikų darželis, buties

Zarasų rajono melioratoriai

Nelengva melioratoriams dirbti Zarasų rajone. Kas žingsnis kalvos, kalneliai, daubos ir uždaros lomos. Tačiau pamilę šį gražų Lietuvos kampą, čia pasilieka ilgam.

Toks ir Pranas Bucius, prieš tryliką metų atvykęs į Zarasus. Jis—vienas geriausių mechanizatorių valdyboje, respublikinio socialistinio lenktyniavimo pirmūnas, devynių mėnesių užduotį viršijęs pusantro karto.

Šiais metais mechanizatorius ir jo darbo draugai turi kuo pasidžiaugti. Zarasų paukštinkystės tarybiniam ūkyje, kur jie dirbo, apie šimtą hektarų nusaustas plotas įvertintas penketui. Meistras Stepas Galiauskas, vadovaujantis darbams, negailėjo gerų žodžių apie Praną ir jo draugą, buldozerio mašinistą Juožą Juodetę.

Abu dažnai dirba gretimuose

tarybos punktas.

Daug daroma gerinant jaunimo profesinį orientavimą, įtvirtinant jį kaime. Šį penketį kiekviename rajone numatoma įsteigti profesinę technikos mokyklą gyvulininkystės darbuotojams ir mechanizatoriams rengti. Kiekvienoje kaimo profesinėje technikos mokykloje įvedamos specialybės merginoms.

Įtemptai dirbama rengiant kvalifikuotus specialistus įvairioms liaudies ūkio šakoms. Palyginti su 1940 metais inteligentų padaugėjo daugiau kaip 35 kartus. Dabar Lietuvoje kas ketvirtas liaudies ūkio darbuotojas iš esmės susijęs su protiniu darbu. Per 20 metų baigusių aukštąjį mokslą respublikoje padaugėjo 4 kartus.

Per paskutinįjį dešimtmetį daugiau kaip trečdaliu padaugėjo meno, literatūros ir spaudos darbuotojų. Respublikos kūrybinės inteligentijos eilėse šiandien 8.5 tūkstančio žmonių. Siuo metu Rašytojų sąjungoje yra 190 narių, Dailininkų sąjungoje—671, Architektų—610, Kinematografininkų—120, Kompozitorių—95 nariai, Žurnalistų sąjungoje—1,200.

Svarbiausias daugelio mūsų rašytojų, dailininkų, kompozitorių, teatro ir kino veikėjų kūrinių bruožas tas, kad giliai ir novatoriškiau vaizduojamas veržlus, harmoningas tarybinio žmogaus vystymasis. Rašytojų E. Miežiaičio ir J. Avyžiaus, skulptoriaus G. Jokubonio, V. Cekanaušo vadovaujamos architektų grupės kūryba įvertinta Lenino premija.

Tvirtu mūsų tautų draugystės ir bendradarbiavimo materialiniu pagrindu tapo visoje šalyje susiformavęs vieningas liaudies ūkio organizmas, kuris įgalina efektyviai spartinti mokslo ir technikos pažangą, intensyviai vystyti gamybą ir tuo pagrindu kelti tarybinių žmonių gerovę.

Vaisinga šio komplekso itaka Lietuvos ūkio vystymui jaučiama jau nuo pirmųjų metų, kai ji įstojo į broliškus tarybinių respubičių šeimą, ir ypač pokario laikotarpiu. Tarybų Lietuvos darbininkų pasiukojamo darbo, nesavanaudiškos visų sąjunginių respublikų pagalbos dėka, jau 1950 metais, t. y. praėjus vos penkeriems metams po karo, respublikos pramonės produkcijos apimtis viršijo prieškarinį lygį. J.

ploteliuose. Vienas kitam padeda, kai sugenda mašina, kai įklimpsta.

Garsūs savo darbais ir MSV racionalizatoriai. Šiais metais, vadovaujant pagalbinės gamybos meistriui Jonui Sapranavičiui, čia buvo įrengta automašinių plovykla su vandens valymo sistema. Virš vandens rezervuarų įrengtas šildytuvai. Taigi iš laukų grįžęs mechanizatorius gali patogiai ir greitai nuplauti mašiną.

Zarasų MSV neseniai buvo paskirta Lietuvos TSR melioracijos ir vandens ūkio ministerijos bei Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos respublikinio komiteto pereinamoji raudonoji vėliava. Šiemet melioratoriai žemdirbiams jau atidavė 657 nusaustus hektarus, įrengė 882 ha kultūrinių pievų ir ganyklų, nutiesė 8 kilometrų lauko kelių.

M. Trasauskienė
Vilnis, 1982 sausio 7

Mirė skulptorius Robertas Antinis

DAILĖS KOMBINATUI

Vilniuje Dariaus ir Girėno gatvėje "Vilniaus statybos" tresto Arvydo Bitino vadovaujami darbininkai pradėjo betonuoti monumentaliosios dailės ir skulptūros kombinato pirmojo korpuso pamatus.

Gamybinis aštuoniolikos metrų aukščio pastatas su švieslangiais viršuje skirtas skulptoriams. Dabar statoma pirmoji kombinato eilė. Viso kombinato statybos ir montavimo darbų apimtis sieks iki 3 milijonų rublių. Tai bus ketvirtas dailės kombinatas respublikoje.

Detroit, Mich.

Mirė Sturonienė

Lapkričio 11 d. Garden City ligoninėje mirė Petronė (Petry) Sturonienė, sulaukus 95 metų amžiaus. Buvo pašarvota Hammond-Goodnuff Burnham laidotuvių namuose ant Five Mile Road, Redford, Michigan ir palaidota laisvai lapkričio 14 d. Woodmere kapinėse prie savo mirusio vyro James, kuris mirė 1949 metais. Jo sūnus Lewis mirė prieš dvyliką metų. Paliko dideliamė nuliūdime sūnų advokatą James Sturon ir jo žmoną Margaret, 2 anūkus ir 4 proanūkus. Velionė buvo "Vilnies" skaitytoja ir remėja per visą savo gyvenimą, buvo Detroito Moterų Pažangos Klubu narė ir narė ALDDL 52 kuopos. Reiškiamė didelę užuojautą jos giminėms ir draugams.

Mirė klubietis

Mirė senas klubietis Vladas (Barney) Simkus, sulaukęs 89 m. amžiaus. Jis mirė lapkričio 16 d. Ingleside Convalescent Center ir buvo pašarvotas Martenson Funeral Home. Palaidotas Woodmere kapinėse lapkričio 19 d. su bažnytinėmis apeigomis Svento Petro bažnyčioje. Vladas Simkus įstojo į Detroito Lietuvių klubą 1957 m. liepos mėn. Kadangi jis buvo viengungis, savo dovaną iš Klubu paliko Klubui.

Nauja skaitytoja

Laikraštis "Vilnis" susilaukė naujos skaitytojos. Tai Stella Romeika, kuri gyvena 8035 Rosemont, Detroit. Pereitą mėnesį ji gavo širdies priepuolį ir atsidūrė Botsford ligoninėje, kur išbuvo dvi savaites. Sugrįžo į namus lapkričio 24 d. Jos dukros ir sūnus, Lillian, Anna ir John ir šeimos buvo labai susirūpinę, bet viskas yra gerai. Stella Romeika gyvena su savo broliu William. Linkime jai stipriai pasveikti ir mylėti laikraštį "Vilnis".

Linkejimai iš Floridos

Lapkričio 15 d. gavome telefono pašaukimą iš Floridos. Saukė Detroito Lietuvių klubo buvusis patarnautojas Juozas Tamulis, kuris su savo mylima žmona Elizabeth paliko Detroitą ir dabar gyvena Floridoje. Tą dieną jis minėjo savo gimtadienį ir sakė labai pasiilgęs klubiečių. Prašė kad jo nepamiršt, perdavė visiems geriausias linkėjimus. Kas važiuosite į Floridą, sustokite pas Juozą ir Elizabeth Tamulį, 208—4th Avenue N. E., Lutz, Florida. Jų telefonas 1-813-949-1370.

Nauja užeiga

Mūsų gero pažangiečio Frank Ulinsko anūkas Walter Ulinskas

(Olin) atidarė naują užeigą vardu Crossbow Round Inn, kuri randasi 11310 S. Saginaw, Grand Blanc, Michigan. Tos užeigos atidarymas buvo lapkričio 21 d. Iš Detroito suvažiavo jo giminės ir draugai—apie trisdešimts. Ši užeiga—valgykla ir gėrimų užeiga yra apie 60 mylių nuo Detroito. Visi linksmai praleido tą vakarą ir Walter (Wally) Ulinskui (Olin) įteikė metalinį diską, kuris kabos ant sienos už baro ir kuris linkės jam pasisekimo naujoje užeigoje.

"Vilnies" vėjus

Sužinojome, kad visų pažangių organizacijų narė Sophie Nausėda gyvena naujoje vietoje. Jos naujas adresas yra: Farmington Hills Inn, 30350 W. 12 Mile Road, Farmington Hills, Michigan. Kurie galite, aplankykite ją naujuose namuose.

Siomis dienomis gavome aukų "Vilniai" iš Anna Daukus ir šeima \$25.00, Pat Stakvilienė \$10, Sam Kunsaitis, windsorietis, \$5 ir Rose Steponkevičienė \$5.00.

Didelė nelaimė

Mano mamytė Teofilė Masienė lapkričio 25 d. savo kambaryje sugriuvo ir sulaužė klubo kaulą. Su ambulansu buvo nuvežta į Harper ligoninę; buvo padaryta operacija, įdėjo į koją segtuką ir dabar turės būti ligoninėje apie vieną mėnesį. Kai sugrįš į namus, negalės ant tos kojos atsistoti apie dešimt savaitių. Tai didelė nelaimė mūsų namuose.

Viešnia iš Niujorko

Tą vakarą, kai Teofilė Masienė sugriuvo ir susilaužė koją, į St. Clair Shores atvyko viešnia iš Niujorko. Tai Eva Mizarienė, "Laisvės" redaktorė ir administratorė. Gaila, kad mes negalėjome viešnios gražiai priimt, bet širdingai dėkui draugams Mikui ir Pat Stunskams, kurie ją priėmė ir pavaišino Padėkos Dieną savo namuose Rochester, Michigan. Dėkui LDS prezidentui Servit Gugui ir jo žmonai Rūtelei už priėmimą ir pavaišinimą viešnios savo namuose. Gaila, kad pas mus įvyko tokia nelaimė, ir viešnia negalėjo linkmiau praleisti savo atostogas Detroito. Atsiprašome jos.

Gražūs filmai apie Lenkiją

Po Detroito Lietuvių klubo susirinkimo, kuris įvyko lapkričio 22 d., buvo rodomi filmai ir skaidrės apie Lenkiją. Filmus ir skaidres prirengė ir parodė Albinas ir Susan Bubnelis. Albinas rodė filmą kurį jis susuko ir aiškino, o jo žmona Susan tvarkė muziką, kurią ji pati pritaikė iš lenkiškų plokštelių. Pagal paveikslus atrodo, kad abu Bubneliai pereitą vasarą išvažinėjo visą Lenkiją. Parodė daug miestų, bažnyčių, didelių kaimus, muziejus, piliis ir lenkų gyvenimą. Jie nematė jokių trūkumų, visi lenkai gražiai, linksmai gyvena. Sakė, apie 80 nuošimčių lenkų yra savo žemės savininkai. Aplankė Punsko miestą kur gyvena lietuviai. Antano Sniečkaus pastangomis buvo pastatyta lietuvių mokykla, kur moko lenkų, rusų, vokiečių ir lietuvių kalbų. Ta mokykla ir pavadinta Antano Sniečkaus vardu. Važinėdami po Lenkiją su išnuomuota mašina, kalbėjosi su žmonėmis. Žmonės sakė, kad po karo jie pastatė ir atstatė sugriautas bažnyčias, o kitos šalys statėsi fabrikus ir namus. Dabar kitos šalys visko turi ir gerai gyvena, o jie, lenkai, turi tik bažnyčias, kurias turi patys

užlaikyt. Albinas Bubnelis pasakojo ir paveikslais parodė, kaip lenkai viską dirba senoviškai, su arkliais, ne taip kaip Tarybų Lietuvoje—moderniškai su mašinomis. Filmą pabaigė parodydamas Auswicz stovyklą, kur naciai naikino žmones. Rodė vartus, per kuriuos daug žmonių įėjo ir niekas nesugrįžo. Žuvo apie šeši milijonai žmonių. Parodė sieną, prie kurios fašistai šaudė žmones. Parodė vietą, kur leisdavo žmonėms maudytis, bet vietoj maldynės žmonės gaudavo dujų ir mirdavo. Albinas Bubnelis nepaprastai gražiai nufilmavo įdomias vietas Lenkijoje, o jo paaiškinimai buvo nepaprastai geri. Jo filmas garsinis. Garsas paimtas iš įvykių tame paveiksle, bet šiaip filmą palydi graži lenkų muzika.

Gaila, kad klube buvo nedaug narių, buvo kanadiečių ir kitų svečių. Tikrai būtų gerai, kad kitos kolonijos pakviestų Albiną ir Susan Bubnelius parodyt savo filmą ir skaidres apie Lenkiją 1981 vasaros metu. Tikiu kad jie sutiktų tą filmą ir skaidres parodyt visiems lietuviams, kur jie bebūtų. **Stefanija**

Miami, Fla.

Gruodžio 9 dieną Lietuvių Socialis Klubas savo patalpose sušaukė narių metinį susirinkimą. Narių susirinko apie 20. Susirinkimą atidarė pirmininkas A. Iešmonta 1 val. po pietų. Susirinkimas vyko tvarkingai. Buvo duoti raportai ir priimti. Pasirodo, kad sumokėti visi mokesčiai, išsiuntinėtoms aukos, nupirktas naujas šaldytuvas ir dar yra kasoje pinigų.

Bėda yra, kad klubui stinga darbuotojų. Jau daug metų dirba vis tas pats komitetas, sekretorė po 4 metų darbo nori pailsėti. Buvo bandyta išrinkti naują valdybą. Veik visi susirinkimo dalyviai buvo perstatyti į pirmininko vietą. Bet nė vienas neapsiėmė. Vieni atsiskė dėl senatvės, kiti dėl sveikatos, dar kiti dėl kitokių priežasčių. Taip ir pasiliko valdyba iki kito narių susirinkimo. Gal atsilankys daugiau narių ir bus galima išrinkti naują valdybą.

Prieš šį susirinkimą įvyko LLD 50-tos kuopos narių pasitarimas. Nors praeitais metais duokles pasimokėjo 40 narių, bet susirinkimą sunku sušaukti, nes nariai neateina. Bet vis tiek draugė N. Iešmontienė davė raportą apie finansinį kuopos stovį.

Nors kuopa pasiuntė "Vilniai" ir "Laisvei" po \$200, nutarta pasiųsti dar po \$25 Naujametiniams sveikinimams. Daug buvo kalbėta, kaip palaikyti kuopą gyvą. Susitarta vasario 17 dieną turėti bazarą, kurio pelnas eitų laikraščiams. Tą dieną taipgi bus pietūs.

Kas turite daiktų bazarui, prašomi atnešti į klubą ir priduoti J. Smalenskui. **M. N.**

REIKIA DARBININKŲ

Miami, Fla., Lietuvių Socialiniam Klubui reikalingas namo prižiūrėtojas. Gali būti ir pora, norinti apsigyventi saulėtoje Floridoje. Reikėtų prižiūrėti namą, išnuomoti salė, nupjauti žolę ir sekmdieniais pagaminti pietūs. Gyvenimui butas yra vietoje ir būtų dar kiek primokama.

Suinteresuoti dėl daugiau informacijų parašykite: Lithuanian Social Club, 2610 N. W. 119 St., Miami, Fl. 33167. **M. N.**

Lapkričio 20 d., eidamas 83-uosius metus, mirė vienas žymiausių Tarybų Lietuvos skulptorių, Lietuvos TSR liaudies dailininkas Robertas Antinis.

R. Antinis gimė 1989 m. lapkričio 23 d. Latvijoje, Ilukstės apskrityje Bebrinės valsčiaus Kaldebrunės kaime. Baigęs vidurinį mokslą Rokiškyje, 1921 m. jis įstojo Kaune į piešimo kursus, kurie netrukus buvo performuoti į meno mokyklą. 1927 m. R. Antinis baigė šios mokyklos skulptūros skyrių ir išvyko tobulintis į Prancūziją. 1933 m. jis baigė Paryžiaus nacionalinę dekoratyvinės dailės mokyklą. Grįžęs į Lietuvą, mokytojavo Tauragėje ir Kaune. 1941-1951 m. R. Antinis dirbo dėstytoju Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės institute, vėliau atsidėjo vien kūrybiniam darbui.

Turtingas yra R. Antinio kūrybinis palikimas. Visą gyvenimą skulptorių jaudino antimilitaristinės, antifašistinės idėjos, kurias jis labai išraiškiai atskleidė paminkluose tarybiniam kariams, žuvusiems Didžiajame Tėvynės kare. R. Antinio kūryba epikiškai aprėpia liaudies gyvenimą, parodo žmogaus tvirtumą, dvasinę didybę ir grožį.

Į lietuvių nacionalinės dailės istoriją įėjo tokie jo kūriniai, kaip "Motina" (1938), "Lietuvaitė" (1940-1950), Jovaro skulptūrinis portretas (1950), paminklai tarybiniam kariams Rietave, Ukmergėje, "Nepalaužiamieji" (1964), "Už ateitį" "Skausmas" (1967), bareljefas "Taika" Lenino paminklo ansambliui Kaune. R. Antinis daug nuveikė dekoratyvinėje skulptūroje. Jo darbai puošia daugelio respublikos miestų aikštes, skverus, poilsio vietas. Darbo žmonės žavisi jo sukurtais darbais—Palangos parke stovinčia "Egle, žalčių karalienė", Panevėžyje—"Dūdoriumi". Šią vasarą Klaipėdos Mažvydo parka papuošė dar vienas naujas R. Antinio darbas, sukurtas respublikinio skulptorių simpoziumo metu...

Plataus visuomenės pripažinimo ir aukšto įvertinimo susilaukė R. Antinio kūryba. 1969 m. jam buvo paskirta Lietuvos TSR valstybinė premija. Už didelius nuopelnus vystant lietuvių tarybinį vaizduojamąjį meną, 1968 m. jam suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio meno veikėjo, o 1973 m.—Lietuvos TSR liaudies dailininko vardas.

R. Antinio kūryba užima reikšmingą vietą lietuvių dailės istorijoje. Jo atminimas visada išliks mūsų širdyse. **Iš "Tiesos"**

IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS

KAMERINIS

— Caikovskis po stiprios srovės elektra. Plieninė perkūnija salone. Kas tikėjo, kad tiek ritminės energijos, tiek baltai žėrinčios ekspresijos randasi toje nuvalkiotoje ruso serenadoje. Saulius Sondeckis ir jo griežikai iš Vilniaus atstatė taip jau nusistovėjusį kompozitoriaus portretą—Tokiais sakiniiais pradeda Berlyno populiarius dienraštis "BZ" savo gruodžio 4 dienos laidoje recenziją apie Vakarų Berlyno Filharmonijoj gruodžio 2 dieną įvykusį Saulio Sondeckio vadovaujamą Vilniaus Lietuvos kamerinio orkestro koncertą. Šio laikraščio kritikas rašo toliau:

— Sukrečiantis ir nekasdieninis yra ir šių lietuvių baroko paveikslas. Jis atakuoja klausytojus su tokiu Vivaldžiu, kuris sukeitė Morkaus katedrą su stepių palapine. Lengvos partijos įgauna senų ikonų auksinį blizgesį.—

Kitas dienraštis, "Berliner Morgenpost", savo recenziją pavadino "Trykštantis Vivaldis muzikuojamas iš ironiško kampo". Kritikas savo straipsnį pradeda:

— Su gana maišyta programa atvyko Vilniaus Lietuvos kamerinis orkestras į Filharmoniją. Gal tas ir priklauso nuo to, kad didelė dalis publikos jau buvo adventiškai nusiteikusi. Atmosfera greitai virto į tokią, kuri yra koncertuose pageidaujama. Svečiai iš Lietuvos, nežiūrint į smarkius pliauškinimus, tikėjosi čia susilaukti visai kitos publikos. Kas jau čia padės. Programa tiko prieškalėdiniam laikui. Tuo tarpu lietuviai negriežė Vivaldį sielai ir žvakidėm. Preciziškai ir gal truputį per daug akcentuotai suskambėjo simfonija iš operos "Ercole sul Termidonte". Vivaldis su įvairiais veidais—tai buvo įdomi pradžia. Per jį susipažinome su susigrojusiais muzikais. Garso pilnumas, homogenitetas, bet ir sugebėjimas keisti išraišką parodė, kad orkestras sudarytas vedėjo Sauliaus Sondeckio norą. Dirigentas be abejo vienas iš geriausių orkestro pedagogų Sovietų Sąjungoje, yra mums dar atmenamas iš savo vizito su savo įžymiu jaunimo kameriniu orkestru iš Vilniaus, kuris tada išgriežė Karajano vardo premiją.

Kritikas savo straipsnį baigia:

— Šio ilgo vakaro pabaigoje lietuviai griežė dar stiprių nervų ir garsiškai briliantišką Caikovskio styginės serenados interpretaciją.—

Dienraštyje "Der Tagesspiegel" kritikas Albrecht Dumling savo straipsnį pradeda taip:

— Lietuvių (ir latvių) įstabus muzikalumas priklauso nuo jų muzikinės klausos, kuri yra treniruojama Pabaltijje populiariu choriniu dainavimu a eapella.—

Toliau kritikas straipsnyje prisimina 1976 metais čia buvusį Lietuvos jaunimo kamerinį orkestrą ir mano, kad dabartinis orkestras dalinai susideda iš tų pačių muzikantų. Aprašydamas vakaro programą, Albrecht Dumling savo straipsnį baigia:

— Vakarų tikrasis kulminacijos taškas buvo Caikovskio styginė 10

Pradėjo darbą LDS Seimo delegatų pasitikimo komitetas

Kaip jau žinoma, buvusioje LDS 2-ros apskrities konferencijoje buvo išrinktas komitetas, kuris rūpinis LDS 25 seimo delegatų priėmimu ir pavaišinimu. Komitetas turėjo savo posėdį gruodžio 14 d. drg. Anna Krisiken bute. Dalyvavo visi komiteto nariai: Aldona ir Frank Olsonai, Julia Antanowich, Anna Krisiken ir Isabelle Peters. Taipgi buvo svečiai Algonsas Antonowich ir Antanas Litvinas.

Visi rūpestingai apsvaistė seimo delegatų pasitikimo ir pavaišinimo reikalus. Kaip jau buvo pranešta, seimas įvyks 1982 m. rugpjūčio 20 ir 21 dienomis Holiday salėje, Ford City of Chicago.

Po visų reikalų aptarimo prieita prie išvados, kad susidarys nemažai išlaidų. Teks kreiptis į LDS kuopas ir narius paramos. Tokia parama reikėtų pasiūsti LDS 2-ros apskrities sekretorei Miss Isabelle Peters, 5582 W. Ardmore Ave.,

serenada C-Dur. Čia galėjo Vilniaus Lietuvos kamerinis orkestras traukti visus savo sugebėjimo registrus. Kontrastingas įvadas pradžioje, įsimeilinti elegancija valse, vėl tas absoliutinis pianissimo Larghetto Elegiaco ir gale vienalytis štrichas. Du priedai: Rossini ir Gluck, vienas su greitais violino pasažais, kitas su atidžiai atliktu pizzicato patvirtino šio ansamblio pirmarūšį. — Romas Sileris

Oakland- San Francisco, Cal.

Sausio 24-ta, 1982 sueis dveji metai, kaip tragiškai nuo gyvųjų žuvo Zigmas (Jim) Mozūraitis. Jisai visuomet yra minty jo žmonos Margaretas Mozūraitienės. Taipgi ir visų, kurie jį pažino.

Nors Margareta liko viena, jos sūnus James su šeima apsigyvenęs Phoenix, Ariz., ji nepasiduoda vien tik gailėsčiams. Jinai dalyvauja ne tik mūsų susirinkimuose, parengimuose, bet ir tarp Senior Citizens. Sako geriau eiti, krutėti, būti su žmonėmis ir žinoti, kas dedasi pasaulyje.

Su nekantrumu laukia mylimų "LAISVES" ir "VILNIES" laikraščių.

Prisiminus mirusį mylimą vyrą ZIGMĄ MOZURAITI, jį aukoja \$50.00 laikraščiams "Laisvė" ir "Vilniai", ir \$50.00 vietinei LLD 198 kuopai Oakland, Cal., kurioj eina raštininkės pareigas jau daugelį metų.

Labai ačiū Tau, Margareta, kad nepamiršti mūsų. Linkime ir toliau energijos ir sveikatos tavo darbuose.

O Juozas Rowlandas iš San Francisco, nors labai užimtas savo užėiga, nepamiršo užsimokėti už "Laisvė" ir "Vilni", taipgi parėmė "Laisvė" su \$13.00, o "Vilni" su \$15.00.

Prie progos labai dėkoju visiems, kurie per mane parėmė musu laikraščius, atsinaujino prenumeratus arba gavo naujų skaitytojų.

Sveikinu Jumis už Jūsų pagalbą ir draugiškumą. Taipgi su Naujais Metais.

Vajin. Violeta Tarasikiene

Chicago, Ill. 60646.

Sekantį pasitarimą numatyta šaukti balandžio mėnesį.

Po pasitarimo šeiminingė Anna Krisiken paruošė skanius pietus ir visus pavaišino, nuoširdus jai dėkui. Noriu pasakyti, kad darbas pradėtas labai rūpestingai ir draugiškoje nuotaikoje. Labai smagu!

I. Peters

SKAITLINGAS IR ŠAUNUS KULTŪRIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Gruodžio 15 d. įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas. Paprastai mūsų susirinkimai prasideda 12 val. dieną, bet šį kartą pirmiau turėta draugiškas pasivaišinimas, nes vaišėms maistas buvo šiltas, kaip vištiena iš Kentucky bendrovės, kurią atvežė ir padovanojo P. Malinauskienė, taip karštos dešros su kopūstais, kurias atvežė ir padovanojo J. Marazienė, taipgi varškiečiai, kuriuos iškepė ir padovanojo E. Bogden. Kugelio buvo dviejų kainų, kurį kepė A. Vaitkienė ir Eva Sankus. H. Pajūnienė skoningai paruošė salotas ir padovanojo. Visi skaniavosi tortu, kurį iškepė ir padovanojo Isabelle Peters. Netruko ir stipresnio gėrimelio, kurio po butelį padovanojo M. Marquardt ir A. Pauliukienė, o Jonas Feiza skanaus vyno padovanojo. Drg. K. Ainorienė padovanojo kavos. Taip visos vaišės buvo pačių narių sudovanotos. Prie dovanų dar prisidėjo Mary Mihasonak ir E. Klatauskienė. Draugijai įteikta dovanų \$54.15. Po stambesnė dovaną įteikė: Helena Beadelytė-\$10, Antanas ir Estelle Chapai-\$5, A. Korėns-\$5, po \$3: M. Pliauškienė, A. Mokolaitienė, kiti po mažesnę sumą.

Vaišių metu pas nares ir svečiai buvo puikios nuotaikos.

Pasibaigus vaišėms, turėta susirinkimas. Susirinkimą atidarė vicepirmininkė A. Vaitkienė, nes pirmininkė U. Juodaitienė nedalyvavo dėl ligos.

Perskaitytas protokolas ir priimtas. Valdyba davė išsamų raportą iš savo veiklos, pažymėdama, kad atlikusi visus darbus, kurie jai buvo paskirti.

"Vilnies" vjaus komisijos narė J. Marazienė raportavo, kad ji dirbanti, kiek sąlygos leidžia. Pati apmokanti į T. Lietuvą net 7 prenumeratas.

Skaitytas draugijos narės A. Korėns laiškas ir priimtas. Laiške buvo draugijai dovana \$5.

Ligonijų lankytojai pranešė, kad rimtai nesveikuoja drg. L. Matuzienė. Ji neseniai buvo ligoninėje. Gydytojai patarė už savaitės kitos vėl sugrįžti į ligoninę. Taipgi randasi ligoninėje drg. Antaneta Mikus. Jai gydytojai išėmė iš kojos geležį, kuri buvo įdėta prieš metus po automašinos avarijos.

Palinkėta abiem draugėm sėkmingai pasveikti.

Nutarta vėl panaujinti "Vilnies" prenumeratą žurnalui "Tarybinė Moteris", sumokant \$15.

Nutarta padaryti porą mėnesių susirinkimų pertrauką. Narės išsireiškė, kad pastaruoju laiku autobusai rečiau kursuoja ir šaltame žiemos ore nepatogu laukti autobusu. Tad sekantis susirinkimas įvyks 1982 metais kovo 16 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Tame susirinkime bus atžymėta Tarptautinė Moters diena, Kovo 8-toji. Bus vėl paruošta pasivaišinimas ir atatin-

kama tai dienai programa. Apie tai pasirūpins draugijos valdyba.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: Estelle Bogden, P. Malinauskienės, A. Rutkauskienės, E. Drobienės, M. Friburg-De Vos, H. Bordner, M. Vasiliauskienė, E. Deofus, A. Jonikienės, Vollie Jankins. Joms visoms palinkėta geros sveikatos ir dar daug darbingų metų ir sulaukti gražių gimtadienių. Sudainuota joms Ilgiausių metų.

Susirinkimą uždarė tvarkos vedėja Antanina Vaitienė 2:30 val. po pietų.

Po susirinkimo dar ilgoką laiką tęsėsi linkėjimai linksmy ir taikingu 1982 metų. Sekr. J. M-nė

Pilnai užtarnauta pagarba

Ona Jakubauskienė

Veiklioji pažangtė drg. Ona Jakubauskienė kovo 28 d. atžymėta savo 91-mą gimtadienį. Ta proga laikraštis "Economist Newspapers", gruodžio 13 d. laidoje atspausdino jos nuotrauką, kurioje ji paskendusi įvairių žaisliukų gausoje, jos pačios pagamintų.

Minėtas laikraštis gražiai pamini jos veiklą, bei pagaminimą per eilę metų įvairių žaisliukų, kuriuos įteikia neturtingų šeimų vaikučiams bei pamestinukams. Taipgi iškeliamas faktas, kad Onutė laike antrojo pasaulinio karo daug prisidėjo prie pagaminimo bandą, įteiktų Raudonajam Kryžiui sužeistiems kariams. Už gražų darbą Raudonasis Kryžius ją apdovanojo garbės ženklais. Nepraleido laikraštis nepaminėjęs, kad Onutė turi puikų sodą ir daržą, kurį rūpestingai prižiūri ir jo vaisiais apdovanoja drauges ir neturtingas šeimas. Be to, rašo, kad ji savo darželyje augina arbatžoles, kuriomis pati išsigydė skrandžio opą.

Amerikos pažangūs lietuviai didžiuojasi, savo eilėse turėdami tokių darbščių ir garbingų narių, kaip drg. Ona Jakubauskienė-Anna Jacobs.

Negalima praleisti nepažymėjus, kad nežiūrint Onutės garbingo amžiaus, mes ją matome veik visu organizacijų susirinkimuose bei rengimuose ir iš jos negirdėsi nusiskundimų senatve bei kitokiais negalavimais arba prastu oru. Mes ją matome veik visų Čikagos pažangių lietuvių mirusių šermentyse ir laidotuose. Ji ne tik pati dalyvauja, bet ragina ir kitus pagerbti tuos, kurie savo gyvenime atliko gražių darbų pažangos labui.

Ilgų ir sveikų metų mielai Onytei!

Vyšnutė

Vilnis, 1982 sausio 7

Kaip eina "Vilnies" vaju

[SUVESTINĖ IKI GRUODŽIO 16]

Ankstenuose vajuose paprastai suvestinėse pirmoje vietoje figūruodavo Detroito bei St. Petersburgo vadininkės, šį kartą čekagietis F. Vaitkus. Darbo laimėjimais, kaip matome, vežasi jį detroitietė St. Masytė, čekagietė Julia Marazas, sanpetersburgietė Julia Andrulis. Taipgi šauniai dirba čekagietė Julia Urmon. Iš mažesniųjų kolonijų pirmauja kalifornietė Violet Trask, clevelandietė Adeline Susnis. Dar mažesniųjų kolonijų vadininkai irgi nesėdi sudėję rankų.

Naujų skaitytojų šį kartą gauta net šeši. Gavo: F. Vaitkus 3, Julia Marazas 2, Lulia Andrulis 1. Ir beveik visi nauji skaitytojai čia Amerikoje.

Pagal raštinėje atsinaujintas prenumeratas matosi, jog nemaža skaitytojų atsinaujina prenumeratas patys. Tai ženklas, kad vadininkams dirva nėra išsekusi.

Vadininkai išsiriakio taip:

F. VAITKUS—Chicago, Ill.	2120
ST. MASYTĖ—St. Clair Shores, Mich.	1800
JULIA MARAZAS—Chicago, Ill.	1760
JULIA ANDRULIS—St. Petersburg, Fl.	1740
JULIA URMON—Chicago, Ill.	1140
VIOLET TRASK—San Leandro, Cal.	760
ADELINE SUSNIS—Chesterland, Ohio	620
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	480
ELIZABETH MARGIS—Grand Rapids, Mich.	420
ELIZABETH REPSHIS—Dorchester, Mass.	360
MARY STRAUSS—Bridgeport, Ct.	360
MAGDALEN NOVITSKI—Miami, Fl.	320
ANNA BERNAT—Los Angeles, Cal.	280
B. F. KUBILIUS—Hot Springs, Ark.	260
Office	1080

Sirdingai dėkui vadininkams ir skaitytojams kooperavusiems su jais

—Adm.

\$20,000.00 FONDUI

Vilnies \$20,000.00 fondan, 1981 m. nuo lapkričio 16-os iki gruodžio 16 iplauke sekamos aukos:

\$1,000	LITHUANIAN SOCIAL CLUB — Miami, Fla. per Magdalen Novitski
\$500.00	J. SVINKUNAS—Waterbury, Ct. 90-to gimtadienio proga. Linkim dar daug linksmų
\$200.00	LLD-75 kp.—Miami, Fla., per Magdalen Novitski
\$100.00	JONAS SMALENSKAS — Miami, Fla.
	EMILY DROBIENĖ—St. Petersburg, Fla.
	JOHN ir ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.
\$90.00	W. Stakėnas—Brandon, Fla.
\$88.00	GEORGE BUNTIUS—Chicago
\$73.00	DRAUGĖ—Chicago
\$50.00	A. GRINA—Chicago
	ANNA VISOTSKI — Kensington, Ct.
	MARGARET MOZŪRAITIENĖ — San Leandro, Cal. prisiminimas vyro JIM MOZŪRAICIO tragiškos mirties.
\$40.00	MARY STRAUSS — Bridgeport, ct.
\$35.00	JOANA GRIGAS — Redwood Shores, Cal.
\$32.91	LITERATŪROS 21-Kp.—Windsor, Ont., Can. per Leo Stanley Svirplys.
\$30.00	L. NOVAK—St. Petersburg, Fl.
	F. MAKAREVICIUS—Sheboygan, Wis.
	ANTOINETTE GERDUS — Washington, Ill.
\$28.00	PETRE STALIORAITIENĖ—Chicago
\$25.00	ST. KUZMICKAS — St. Petersburg, Fl.

Vilnis, 1982 sausio 7

VALE BUNKUS — St. Petersburg, Fla.
ANNA DAUKUS ir šeima — Detroit, Mich.
DRAUGAS — Middlebury, Ct.
J. ir S. JUREVICZ — Ft. Lauderdale, Fl.
\$20.00
KATHERINE AUCHES — State Hill, N. Y.
ANDREW ANDRIJAITIS—Chicago
D. BOGUS—Detroit, Mich.
M. PLAUSKA—Chicago
ANNA CEPULIENE—Brooklyn, N. Y.
MRS. P. NEMURA—Wickliffe, Ohio
\$18.00
MARCELLA MAZEIKA—Hickory Hills, Ill.
\$15.00
J. C. ROLAND—San Francisco, Cal.
J. BROGA—Grand Bend, Ont., Canada
LDS 55 kp.—Cleveland, Ohio-Prisiminimas Julius Krosin.
KOSTANCIJA RUŠINSKIENE—Brooklyn, N. Y.
ALBERT ŽUKAS—Broadview Heights, Ohio
\$10.00
V. SAMUOLIS—Chicago
M. GINET—Santa Clara, Cal.
JOY WAINORIS — Chicago Heights, Ill.
L. BALCAITIS—Chicago
ANNA NORA—Euclid, Ohio
ADELINE SUSNIS—Chesterland, Oh
STANLEY JANKAUSKAS—Sun Rise, Fla.
ANNA PARADA—Chicago
F. BUDRIONIS—Seminole, Fla.
J. P. MILLER—Seminole, Fla.
A. LUKAS—Gulfport, Fla.
VERA KELLEY —Rockford, Ill.
B. F. KUBILIUS—Hot Springs, Ark.
CHAS. STEPON—Lewiston, Me.
PAT STACKWELL — Detroit, Mich.
P. ZALUBA — St. Petersburg, Fla.
MATT BAGDONAS—Chicago
M. DIDIER—Niles, Mich.
A. BACEVICIENĖ—Chicago
V. BALTUSIS—Roslindale, Wis.

MARCELLA RIMŠA — Willow Springs, Ill.
 ANTANINA BUTKIS — La Grange, Ill.
 JULIA ANTONOWITZ—Chicago
 M. ir V. YUDEN—Mt. Home, Ark.
 NELLIE CERE—Hot Springs, Ark.
 K. GEGUZIS—Chicago
 \$8.00
 P. VALENTIENĖ—Chicago
 M. MARQUARDT—Chicago
 \$5.00
 CHAS. DIBULSKIS—Easton, Pa.
 STANLEY JANKAUSKAS—Sunrise, Fla.
 J. KRAUZAITIS—So. Windsor, Ont., Can.
 CHAS. BARTNICK—San Diego, Cal.
 J. YANKUS—N. Cape May, N. J.
 J. KULBOKAS—Milwaukee, Wis.
 S. KUNSAITIS—Windsor, Ont., Canada
 ROSE STEPAN—Detroit, Mich.
 ADELE PAKALL—Clearwater, Fla.

ANTANINA STRAUSS — Mt. View, Cal.
 ANNA RADAUSKAS—Chicago
 B. GELGOTAS—Los Angeles, Cal.
 MILDRED STENSLER—Livingston, N. J.
 AGNES BALIS—Antigo, Wis.
 A. DOCKUS—Cicero, Ill.
 \$3.00
 ANTANINA MICKUS—Chicago
 C. KURPEIKIS—Chicago
 B. RASINS—Chicago
 J. COPIN—Chicago
 FRANK MACK—Gulfport, Fla.
 MARCELLA WASEL—Chicago
 STANLEY ZOLPE—Villa Park, Ill.
 ELIZ. BATUTIS—Chicago
 \$2.00
 J. VISINSKIS—New Hyde Park, N. Y.
 P. PESKAITIS—Richton Park, Ill.
 Aukų \$3,343.91
 Anksčiau buvo 2,768.50
 Viso \$6,112.41
 Sirdingai dėkui visiems, kurie prisidėjo. Adm.

SVEIKINAME SU Naujaisiais 1982 aisiais metais!

Visiems draugams, pažįstamiems ir giminėms čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje linkime daug sėkmės ir laimės gyvenime.

MARTHA MARQUARDT

3509 S. Union Ave., Chicago, Ill. 60616

Sveikiname su Naujaisiais 1982 Metais

Visus mūsų gimines, draugus ir pažįstamus; "Vilnies" personalą, rėmėjus ir skaitytojus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

Visiems linkime laimės, būti sveikiems.

KAY ir TEX ŽEBRAITIS
 Chicago, Ill.

Sveikinu su žiemos šventėmis ir Naujais Metais

MIAMI, FLA.

Sveikinu su Naujais Metais visus savo gimines, draugus ir pažįstamus kaip Floridoje, taip Massachusetts valstijoje ir Tarybų Lietuvoje. Visiems linkiu geriausios sveikatos, sėkmės darbuose. Linkiu iš širdies gilumos.

Sveikinu "Vilnies" ir "Laisvės" darbuotojus, kad dar ilgai gyvuotumėte ir teiktute mums teisingas, kaip teikėte iki šiol žinias.

MARY KVETKAS

Laimingų Naujųjų 1982 metų

Sveikiname visus choro narius, rėmėjus ir draugus. Linkime stiprios sveikatos, sėkmės Naujaisiais Metais.

DAINOS MYLETOJŲ CHORO
 VALDYBA
 St. Petersburg, Fla.

AŠTUONI METAI BE POVILO KAZELIUNO

Povilas Kazeliūnas

Sausio 6 d. sukako 8 metai nuo to skaudaus įvykio, kai negailestinga mirtis užgesino jo šviesaus gyvenimo liepsnelę. Jo gražūs darbai pasiliko neužmirštami jį pažinusių atmintyje.

Povilas visą savo gyvenimą buvo stambus pažangios spaudos rėmėjas, skaitytojas ir bendradarbis. Artėjant saulėleidžiui, jis apsigyveno Lowell, Ind. Būdamas toliau nuo lietuviškos Cikagos, jos nepamiršo, iki galėjo atvykdavo į sveikas, apdovanodavo "Vilni" ir Mildą. Menkėjant jo sveikatai, paprašė draugų, kad jį aplankytų. Būreliui nuvykus, jis su jais nuvyko į vietinį banką ir išėmė penkių tūkstančių dolerių čekį kurį įteikė svečiams, kad parvežtų "Vilniai". Jam mirus, dar palikta "Vilniai" ir Mildai po \$3,000.

Velionis troško, kad "Vilnis" ilgai gyvuotų savo skaitytojams ir teiktų teisingas ir kovingas žinias. Povilas nuo pat jaunų dienų suprato, kad darbo žmogus tegali laimėti per vieningą ir organizuotą kovą, šviesesnę ir pilnesnę gyvenimą. Jis dar visai jaunas būdamas turėjo progos klausyti darbininkų vado Vinco Mickevičiaus-Kapsuko kalbų ir prisidėti prie sušaukimo sueigų.

Lai jam bus ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse užmigusiam neatbūdančių miegu. **Užušilių Julija**

MIRĘ LIETUVIAI

Gruodžio 7 dieną mirė Mėta Visackas-Bernotaitė, gimusi Lietuvoje, Klaipėdos kr., Silutės apylinkėje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Gruodžio 9 dieną mirė Jonas A. Kaunas, sulaukęs 82 metų, gimęs Lietuvoje, Sakių apskr., Murinų kaime. Amerikoje išgyveno 34 metus.

Gruodžio 9 dieną mirė Antanas C. Misewitch, sulaukęs 87 metų, gimęs Lietuvoje, Amerikoje išgyveno 69 metus.

Gruodžio 9 dieną mirė Konstacija Stankus-Jeskevičiūtė, sulaukusi 91 metų, gimusi Lietuvoje, Merkinės parapijoje, Randamonių kaime. Amerikoje išgyveno 60 metų.

Gruodžio 15 d. mirė Kazys Narakas, sulaukęs 62 metų, gimęs Lietuvoje, Šiaulių apskr., Pakruojaus valsč., Mieliūnų kaime. Amerikoje išgyveno 28 m.

KULTŪRIEČIŲ LINKĖJIMAS

Ilgų metų Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narė drg. Antanina Korens iš Decatur, Mich., negalėdama dalyvauti susirinkime, prisiuntė laiškutį ir jame \$5 draugijai dovanų. Be to ji pasimokėjo "Vilnies" prenumeratą, skirdama taškus draugijos vajininkai.

Miela Antanina priminė, kad jodu su Andrieju gražiai atžymėjo lapkričio 24 d. savo 58-tą vedybinio gyvenimo sukaktį.

Nors pavėluotai, kultūrietės linki jiems dar daug gražių sukaktių sulaukti ir taip gražiai sugyventi. Taipgi dėkoja už dovaną.

Sekr. J. M-nė

A. DOČKIENĖ APDOVANOJO "VILNI" IR "LAISVĖ"

Per daug metų dirbusi pažangių laikraščių vajuose ir šiaip pavyzdinčiai veikianti pažangiose organizacijose drg. Anielė Dočkienė pasimokėdama už "Vilnies" ir "Laisvės" prenumeratas, pridėjo po penkis dolerius kiekvienam laikraščiui. Ji apgailestavo, kad dėl silpnų kojų, jau nepajėgianti pati dirbti laikraščių vajuose.

Didelis ir nuoširdus dėkui mielai draugei, kuri supranta kaip svarbu remti ir platinti pažangią spaudą.

Julija M.

VAJAUS DARBAS NELENGVAS

Besikalbant su Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos vajininke J. Maraziene sužinojau, kad ji ne tik dirba vajuje ir kitus ragina pasimokėti prenumeratas, bet ir pati nemažai apmoka. Ji pasakė, kad savais pinigais apmokanti į T. Lietuvą net septynias prenumeratas.

Gal ir daugiau vajininkų panašiai daro? **Report.**

YUDEN PAGERBTI UŽ GRAŽŲ DARBĄ

Gavome drg. Mini ir Vyti Yuden laiškutį iš Mountain Home, Ark. ir jame \$40 čekį. \$10 jie skiria "Vilniai" \$10 paramos ir taipgi pasimoka už laikraštį. \$20 siunčia Mini mamytė Nellie Cere iš Hot Springs, Ark. Ji pasimoka už laikraštį ir įteikia \$10 paramos.

Mini rašo, kad ji savo liuoslaiki skiria ligonių priežiūrai, o Vyti daug dirba savo sode. Laiške rado me iškarpa iš vietos laikraščio, kuriame įdėta jų nuotrauka ir puikus sodo vaizdas.

Ten veikiantis Cameo Klub per eilę metų praveda balsavimus ir išrenka gražiausią sodą. 1981 m. birželio mėnesį paskelbtas Yuden darželis ir 1978 m.

Smagu, kad mūsų veikieji buvę čikagiečiai taip puikiai dirba naujoje kolonijoje. Jie Cikagoje daug veikė LDS 2-je apskrityje, Dailės ir Dramos klube-Mildoje, taipgi "Vilnies" direkcijoje.

Mes jų pasigendame, bet smagu, kad jie naujoje vietoje jau spėjo puikiai pasirodyti ir auginti tuos puikius medelius ir gėlių daugybę.

Julija M.

NESMAGI ŽINIA

Teko sužinoti, kad mūsų darbščioji drg. Uršulė Juodaitienė nesveikuoja. Jos dukros šeimoje įvyko skaudi nelaimė. Staiga mirė jos anūkas vyras ir tuo pačiu laiku jos dukros Olgos vyras M. Martin pergyveno rimtą operaciją. Toji skaudi žinia taip paveikė drg. U. Juodaitienę, kad teko kreiptis prie gydytojo. Sis patarė jai ilsėtis iki atsigauso po to rimto sukrėtimo.

Reiškiame gilią užuojautą Uršulei ir jos dukrai bei anūkės šeimai. **Kultūrietė**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Isabel Sagadinas

Jau praėjo ketveri metai, kai netekom geros, mielos draugės Isabel Sagadinas. Draugė Sagadinienė mirė slaugymo namuose Narridge, Ill., gruodžio 23 d., 1977 metais. Buvo palaidota gruodžio 24 d.

Labai gaila netekus tokios geros draugės.

ESTELLE BOGDEN

Mintyje ir širdyje taip arti

Ne toliau kaip nuotrauka
Jūsų šypsenos, meilūs žodžiai,
Mieli tėveliai gyvena mano atmintyje,
Širdies globoje taip arti,
taip artil!

Kaip dažnai saulėleidis
Primena tuos žygius,
tuos laikus,
Kai sykiu buvom, kalbėjom,
Mainėmės sapnais taip seniai,
taip seniai!

Kvėpėjimas raudonų rožių,
Kristalini rudens dangus
Stebuklingai atmintį
žavėja
Širdį veda prie Jūs taip arti,
taip artil!

Neseniai balandėlių burkavimą
Švelnus vėjelis nešė, o dabar
Sielvartingus balsus, Jūsų girdžiu.
Ant oro bangų atsiliepia taip toli,
taip toli!

Hele ir Felix Beadal

Liūdintys: Duktė

HELENA READAL

Sukurte 1974 vasario 4 ir 14, 1979 spalio 10, prisimenant mielus tėvelius jų vedybų sukakties proga. Sausio 18 d. būtų sukakę 68 metų nuo sukūrimo jų šeimos žydinio. Dabar jie sykiu ant visados, visados.

SEBRING, FLA.

Mirus

Vincui Žilaičiui

Reiškiame gilią užuojautą jo šeimai, giminėms, artimiesiems bei idėjos draugams.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

LIŪDNA 17 METŲ MIRTIES SUKAKTIS

MIRTIES SUKAKTIS MARTYNO BACEVIČIAUS

1965 metų sausio 13 dieną iš gyvųjų tarpo atsiskyrė mano brangus ir mylimas vyras Martynas. Nors jau prabėgo daugelis metų, kai atsiveikinau su juo ant visados, bet tas skaudus įvykis pasiliks mano širdyje visam laikui.

Zinau, kad jokios dejonės man Jo negrąžins, bet atėjus tai skaudžiai dienai, kuomet jo jautrioji širdis sustojo plakusi, norisi pasiguosti jo ir mano idėjos draugams ir priminti, kad jo nuveikti visuomeniniai darbai ir pavyzdingas gyvenimas aukštai vertinami ir gerbiami.

Lai Tau, mielas, būna ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Liūdinti žmona ADELINE BACEVICH